

Projekt

z dnia 27 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XIX/138/25
RADY GMINY PLEŚNA**

z dnia 28 listopada 2025 r.

**w sprawie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz
przeciwdziałania narkomanii w gminie Pleśna na lata 2026 - 2029.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 ze zm.), oraz art.4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 ze zm.) i art. 10 ust. 2-2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.) Rada Gminy Pleśna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 wraz z diagnozą profilaktyczną w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pleśna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady

Janusz Jarzab

Załącznik do Uchwały Nr XIX/138/25
Rady Gminy Pleśna
z dnia 28.11.2025 r.

**PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY PLEŚNA
NA LATA 2026-2029
WRAZ Z DIAGNOZĄ PROFILAKTYCZNĄ**

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW.....	3
WSTĘP	4
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY PLEŚNA.....	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	12
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE PLEŚNA.....	13
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	14
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE PLEŚNA.....	18
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	20
METODOLOGIA BADANIA	20
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPOWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	23
Struktura badanej próby	23
Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy	25
Problem przemocy	29
Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard i zaburzenia odżywiania.....	34
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY.....	38
Struktura badanej próby	38
Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard, inne uzależnienia behawioralne.....	40
Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy	43
Problemy przemocy	48
NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z BADAŃ	54
WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW	54
WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ..	56
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	58
Cel I	59
Cel II	61
Cel III	63
REALIZACJA PROGRAMU	65

ADRESACI PROGRAMU	65
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	65
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	66
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	66
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	67
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	67
BIBLIOGRAFIA	69
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	70
Spis rysunków	70
Spis tabel.....	70
Spis wykresów.....	70

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisariat Policji Tarnów-Zachód

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

pp. – punkt procentowy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu

¹ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.

² Tamże.

ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowań na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W 2022 roku podejrzenie popełnienia przestępstwa z uwagi o zapisy ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku 2021, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁷.

³ Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w Raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

⁵ Sierosławski J., Sierosławska U., Używanie Alkoholu i Narkotyków przez Młodzież Szkolną, Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD zrealizowanych w 2024 roku, Instytut Psychiatrii i Neurologii

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223.

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne

⁸ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁹ Tamże

miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Pleśna. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY PLEŚNA

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Województwo
małopolskie

Liczba ludności:
11 709

Powierzchnia:
83,1km²

Przyrost naturalny: **-1,87**

5 842

49,9%

5 867

50,1%

urodzenia
43,8%

zgony
56,3%

1

KULTURA

- Centrum Kultury w Pleśnej
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pleśnej

2

OŚWIATA

- Szkoła Podstawowa im. Bronisława Czecha w Pleśnej
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Rzuchowej
- Szkoła Podstawowa im. Macieja Rataja w Lichwinie
- Szkoła Podstawowa w Janowicach
- Szkoła Podstawowa im. ks. prof. Romana Darowskiego w Szczepanowicach
- Szkoła Podstawowa im. bł. Matki Teresy z Kalkuty w Świebodzinie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Rychwałdzie

3

POMOC I WSPARCIE

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleśnej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej
- Zespół Interdyscyplinarny w Pleśnej
- Komisariat Policji Tarnów-Zachód
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Pleśnej

**Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku [<https://bdl.stat.gov.pl>]*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Pleśna należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleśnej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej,
- Zespół Interdyscyplinarny w Pleśnej,
- Komisariat Policji Tarnów-Zachód,
- Komenda Miejska Policji w Tarnowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie
- Urząd Gminy Pleśna,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki kulturalne i rekreacyjne,
- organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Pleśna należy zaliczyć:

- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

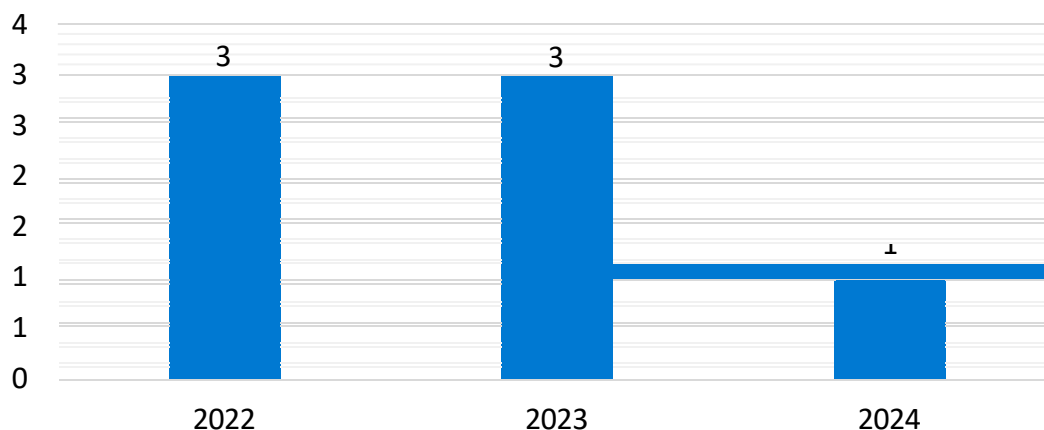

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE PLEŚNA

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleśnej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystała 1 rodzina. W 2023 i 2022 roku liczba rodzin korzystających z pomocy z tego tytułu wyniosła po 3. W latach 2022-2024 z pomocy społecznej z powodu narkomanii nie skorzystała żadna rodzina zamieszkująca gminę Pleśna.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleśnej za 2022, 2023 i 2024 rok

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdował się na ósmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 203, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły 0,5% ogółu. W latach 2022 i 2023 odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu wynosił po 1,4%.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W latach 2022-2024 w skład Komisji wchodziło po 5 członków¹⁰. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.

¹⁰ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Pleśna podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia poniższa tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 31 osobami z problemem alkoholowym oraz z 65 członkami ich rodzin. W porównaniu do lat poprzednich widać niewielkie wahania – liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, wynosiła 30 w 2022 roku oraz 27 w 2023 roku, co oznacza niewielki wzrost w 2024 roku. Liczba członków rodzin tych osób, z którymi prowadzono rozmowy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie – w 2022 roku było ich 64, w 2023 roku 53, a w 2024 roku 65. W odniesieniu do działań prawnych – w 2022 roku Komisja skierowała do sądu 9 wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, w 2023 roku 7, natomiast w 2024 roku liczba ta spadła do 3.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	30	27	31
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	64	53	65
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	7	3

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

Członkowie GKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, kontaktując się zarówno z osobami doznającymi przemocy, jak i ze stosującymi ją oraz świadkami takich sytuacji. Na podstawie danych z lat 2022-2024 można zauważyć, że działania Komisji w tym obszarze miały charakter ciągły, choć obejmowały stosunkowo niewielką liczbę osób. W każdym z analizowanych lat przeprowadzono rozmowy z 2 osobami stosującymi przemoc domową. Liczba osób doznających przemocy domowej nieco wzrosła – z 4 osób w 2022 roku do 5 osób w latach 2023 i 2024. W porównaniu do roku bazowego wzrosła także liczba interwencji wobec świadków przemocy domowej, bowiem w 2022 roku nie odnotowano żadnych kontaktów z tą grupą, natomiast w 2023 i 2024 roku było to po 2 osoby rocznie.

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby doznające przemocy domowej	4	5	5
osoby stosujące przemoc domową	2	2	2
świadkowie przemocy domowej	0	2	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Pleśna przeprowadzono działania w ramach programów rekomendowanych w Systemie Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, prowadzonym przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Zrealizowano dwa programy rekomendowane: Program „Unplugged”, w którym udział wzięło 2 nauczycieli lub wychowawców, a także Program „Debata”, w którym uczestniczyło 110 uczniów oraz 9 nauczycieli lub wychowawców.

W 2024 roku w ramach profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży zrealizowano także działania edukacyjne o charakterze programowym, m.in. „Wspomnienia narkomanki” oraz „Emocje, zdrowie psychiczne”. W programach tych udział wzięło łącznie 210 uczniów oraz 10 nauczycieli lub wychowawców, co potwierdza aktywność szkół w zakresie profilaktyki opartej na wartościowych treściach.

Oprócz powyższych działań przeprowadzono również inne formy profilaktyki, które nie miały charakteru ustrukturyzowanych programów. Zrealizowano m.in. jednorazowe prelekcje i pogadanki (43 uczestników), spektakle profilaktyczne (47 uczestników), festyny i inne imprezy plenerowe (500 uczestników), imprezy sportowe (270 uczestników) oraz konkursy plastyczne, literackie i muzyczne (40 uczestników). Łącznie w tych działaniach wzięło udział 900 osób. Warto zaznaczyć, że wśród przeprowadzonych działań nie odnotowano w 2024 roku prelekcji prowadzonych przez funkcjonariuszy służb mundurowych.

W zakresie profilaktyki skierowanej do dorosłych mieszkańców Gminy, w 2024 roku zrealizowano lokalne kampanie prasowe, lokalne kampanie w mediach społecznościowych, dystrybucję plakatów i ulotek, wydawanie czasopism, biuletynów, książek oraz zorganizowano festyn/imprezę profilaktyczną (skierowaną głównie do dorosłych).

Równolegle przeprowadzono także szkolenia i warsztaty z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych, skierowane do różnych grup społecznych. W działaniach tych uczestniczyło 60 rodziców oraz 19 nauczycieli lub wychowawców, co wskazuje na zaangażowanie w działania wzmacniające kompetencje wychowawcze i profilaktyczne dorosłych.

W 2024 roku prowadzono dystrybucję plakatów i ulotek oraz wydawano czasopisma, biuletyny i książki o tematyce profilaktycznej. Dodatkowo organizowano festyny i imprezy profilaktyczne, skierowane głównie do osób dorosłych. Gmina zaangażowała się także w ogólnopolskie i regionalne kampanie społeczne, m.in. poprzez organizowanie debat oraz współpracę z mediami, co zwiększało zasięg i skuteczność przekazu profilaktycznego.

W 2024 roku na terenie Gminy działał Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, z którego skorzystało 80 osób, z czego 63 – w sprawach związanych z problemem alkoholowym. Dodatkowo do Punktu zgłosiło się 7 osób, które były dorosłymi członkami rodzin osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni), a także 2 osoby z problemem narkotykowym. Dla porównania, w 2023 roku do Punktu zgłosiło się 59 osób w związku z problemem alkoholowym oraz 6 osób z rodzin osób zmagających się z uzależnieniem alkoholowym (w tym współuzależnieni). Nie odnotowano osób zgłaszających się z problemem narkotykowym¹¹.

¹¹ *Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024*

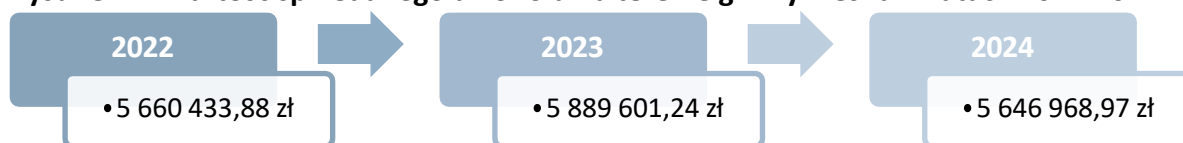

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE PLEŚNA

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu.

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Pleśna wyniosła łącznie 5 646 968,97 zł, w tym 2 473 380,25 zł o zawartości alkoholu do 4,5%. Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła 599 782,46 zł, natomiast powyżej 18% – 2 573 806,26 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. W analizowanym okresie wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy Pleśna wzrosła w 2023 roku względem 2022 roku o 229 167,36 zł (z 5 660 433,88 zł do 5 889 601,24 zł), by w roku 2024 odnotować spadek o 242 632,27 zł w porównaniu do roku poprzedniego (do poziomu 5 646 968,97 zł).

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Pleśna w latach 2022-2024

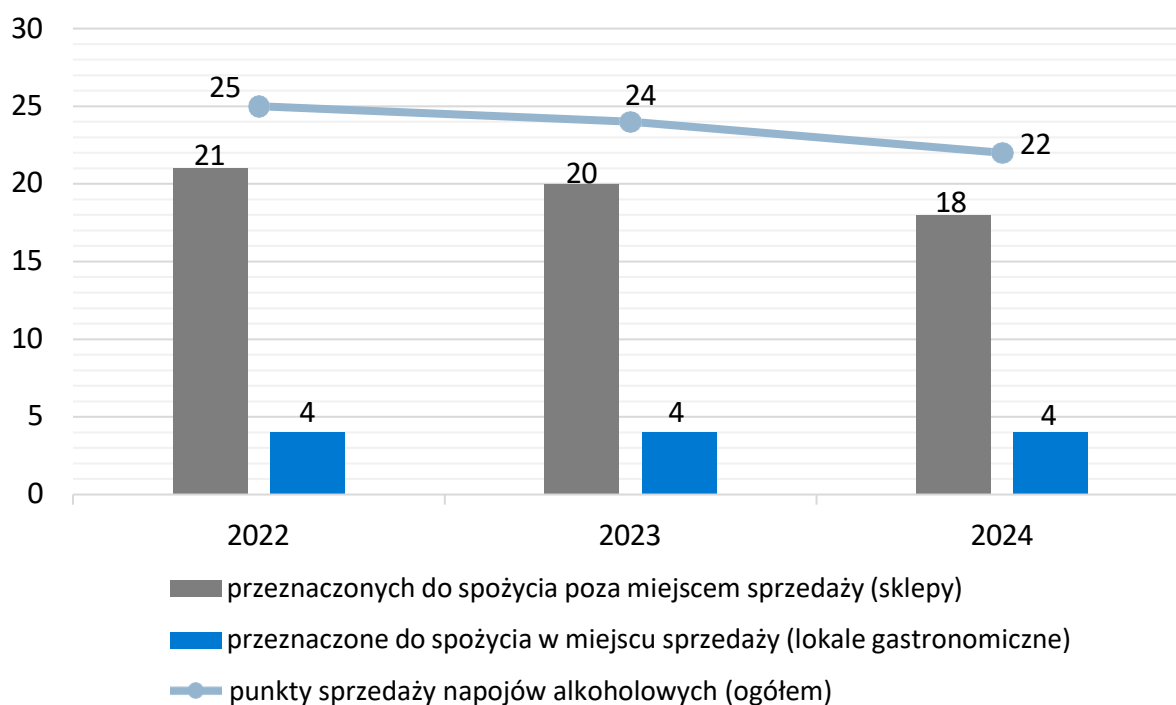

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

W latach 2022-2024 ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Pleśna uległa niewielkiemu spadkowi. Liczba punktów przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) zmniejszyła się z 21 w 2022 roku do 20 w 2023 roku, a następnie do 18 w 2024 roku. Natomiast liczba punktów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) pozostawała na stałym poziomie i wynosiła 4 w każdym z analizowanych lat.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Pleśna na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Uwarunkowania gospodarcze oraz zmiany struktury społeczno-ekonomicznej, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilku lat mają niebagatelny wpływ na jakość życia i funkcjonowanie społeczności lokalnej. Wynikiem pewnych przeobrażeń jest nawarstwianie się problemów społecznych występujących na poziomie lokalnym.

Problemy społeczne „to ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludzi, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹². Należy pamiętać, iż skutki problemów społecznych dotyczą nie tylko osób dotkniętych nimi bezpośrednio, ale równie często członków ich rodzin. Konsekwencjami problemów społecznych może być pogorszenie standardu życia, prawidłowego rozwoju jednostek, a także brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Sposobem na zbadanie i określenie występujących problemów w danej zbiorowości jest Diagnoza Problemów Społecznych. Jest ona pewnego rodzaju oceną aktualnego stanu rzeczy, która pozwala na identyfikację i opis zjawisk ograniczających lub stwarzających zagrożenie niezaspokojenia potrzeb danej społeczności.

METODOLOGIA BADANIA

CELE BADANIA

Niniejsza Diagnoza ma na celu ukazanie skali problemów społecznych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów z terenu **Gminy Pleśna**.

METODY, TECHNIKI I NARZĘDZIA BADAWCZE

Metoda badawcza – „określony, powtarzalny i wyuczony sposób – schemat lub wzór – postępowania, świadomie skierowanego na realizację pewnego celu poprzez dobór środków odpowiednich do tego celu”¹³.

¹² K. Frysztański, *Socjologia problemów społecznych*, Warszawa 2009, s. 20.

¹³ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Warszawa 2007, s. 19.

Rodzaje metod badawczych:

- jakościowe – uzyskiwane są tutaj przede wszystkim odpowiedzi na pytanie „dlaczego”?
- ilościowe – uzyskiwane są tutaj przede wszystkim odpowiedzi na pytania „ile”?
- triangulacja metod badawczych – metoda mieszana wykorzystująca dwie lub więcej metod jakościowych lub ilościowych.

Techniki badawcze:

- PAPI (ang. *Paper and Pencil Interview*) – wywiad osobisty prowadzony przez ankietera z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza,
- CATI (ang. *Computer Assisted Telephone Interview*) – wywiad telefoniczny prowadzony przez ankietera,
- CAPI (ang. *Computer Assisted Personal Interview*) – wspomagany komputerowo wywiad osobisty prowadzony przez ankietera,
- CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*) – technika, w której respondent samodzielnie wypełnia kwestionariusz ankiety dostępny online.

Poniższe badania zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową, za pomocą techniki CAWI.

DOBÓR PRÓBY

Próba badawcza – jest to część populacji, którą chcemy zbadać.

Dobór próby badawczej, czyli zdefiniowanie jaką część danej zbiorowości będziemy badać, może być on losowy albo nielosowy. W przypadku poniższych badań zastosowano dobór losowy, ponieważ badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać wszystkich jej członków. Badania zostały przeprowadzone w kwietniu 2025 roku i wzięło w nich udział łącznie 292 osoby. Poniższy rysunek przedstawia strukturę próby badawczej.

Rysunek 2. Uczestnicy badań

PROBLEMATYKA BADANIA

ALKOHOLIZM

NARKOMANIA

NIKOTYNIZM

**UZALEŻNIENIA
BEHAWIORALNE**

PRZEMOC DOMOWA

**ZABURZENIA
ODŻYWIANIA**

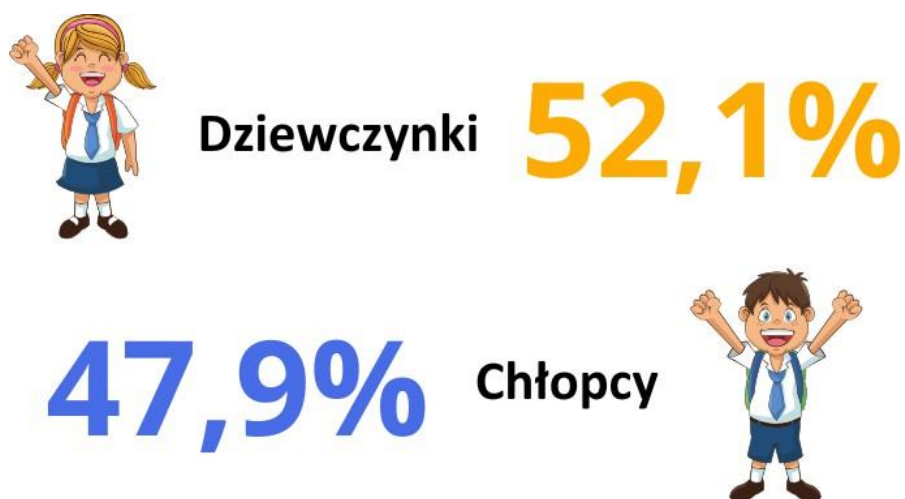
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPOWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz zaburzeniami odżywiania. Procentowe wartości mogą nie sumować się do 100%, ponieważ zostały zaokrąglone do jednego miejsca po przecinku.

Struktura badanej próby

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Pleśna wypełnili łącznie 211 kwestionariuszy ankiet. Poniżej przedstawiono strukturę badanej próby z podziałem na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę miały dziewczynki, które stanowiły 52,1% próby badawczej, natomiast chłopcy wypełnili 47,9% kwestionariuszy.

Rysunek 3. Płeć uczniów uczestniczących w badaniu (N*=211)

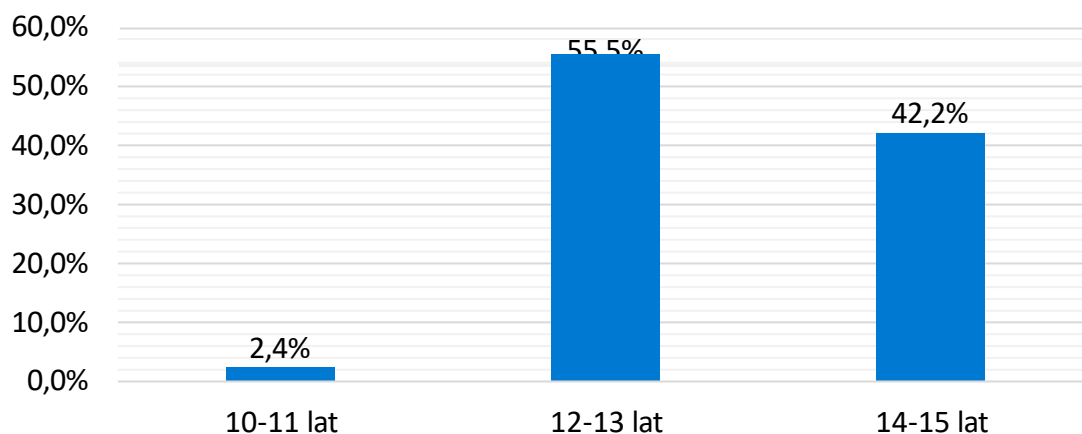

*N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

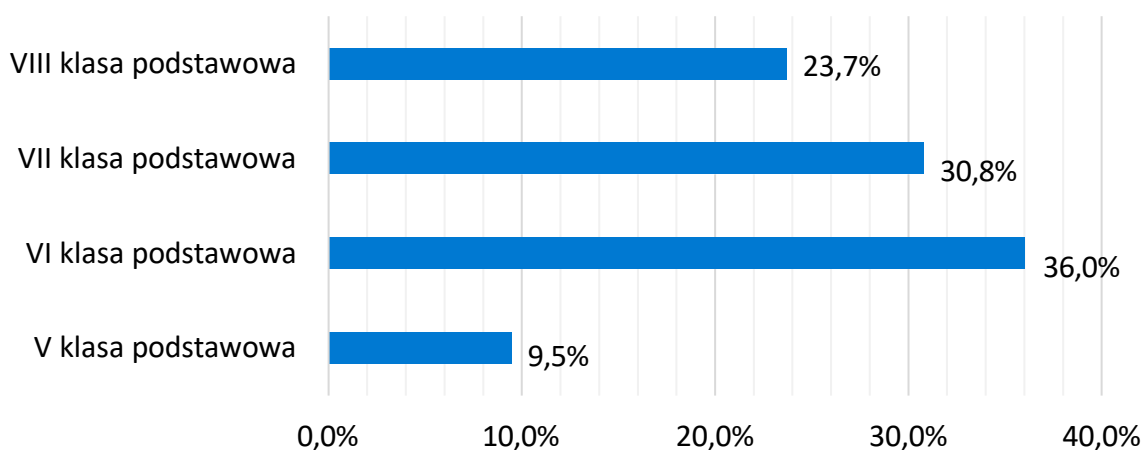
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, najczęściej kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci w wieku 12-13 lat (55,5%), natomiast 42,2% stanowiły osoby w wieku 14-15 lat. Znacznie mniej, bo 2,4% ankietowanych mieściło się w przedziale 10-11 lat.

Wykres 3. Wiek uczniów (N=211)

Kolejny wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 36,0% badanych to uczniowie klasy VI szkoły podstawowej, natomiast 30,8% ankietowanych uczęszcza do klasy VII. 23,7% respondentów pobiera naukę w klasie VIII, a 9,5% w klasie V szkoły podstawowej.

Wykres 4. Klasa (N=211)

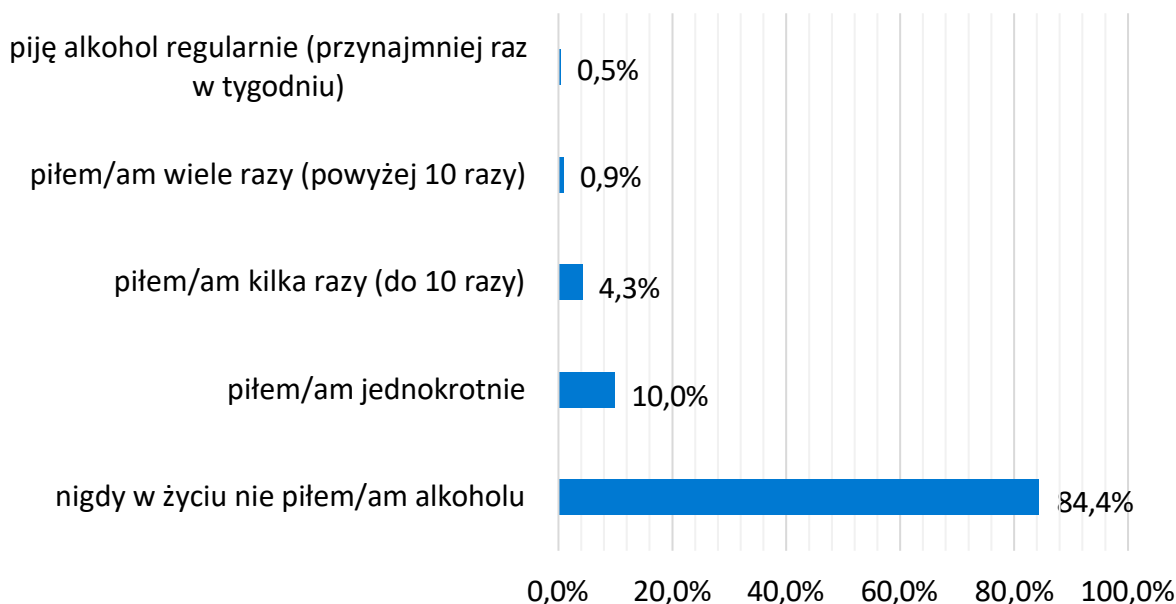

Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy

Pierwszy z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z terenu Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 15,7% respondentów. Wśród nich 10,0% spożyło go jednokrotnie, 4,3% piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 0,9% miało z nim styczność wiele razy (powyżej 10 razy), a 0,5% zadeklarowało, że sięga po niego regularnie, przynajmniej raz w tygodniu. Zdecydowana większość uczniów, bo 84,4%, zadeklarowała, że nigdy w życiu nie piła alkoholu.

Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? (N=211)

Kolejne pytanie zadane uczniom uczęszczającym do szkół znajdujących się w Gminie miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych badanych odpowiedzi, kontakt z alkoholem miało w tym okresie 6 osób będących po inicjacji alkoholowej, spośród których 4 ankietowanych spożyło tego typu napoje 1-2 razy (12,1%), a sięgnięcie po alkohol we wskazanym okresie więcej niż 7 razy zadeklarowało 2 uczniów (6,1%). Szczegóły przedstawiono w kolejnej tabeli.

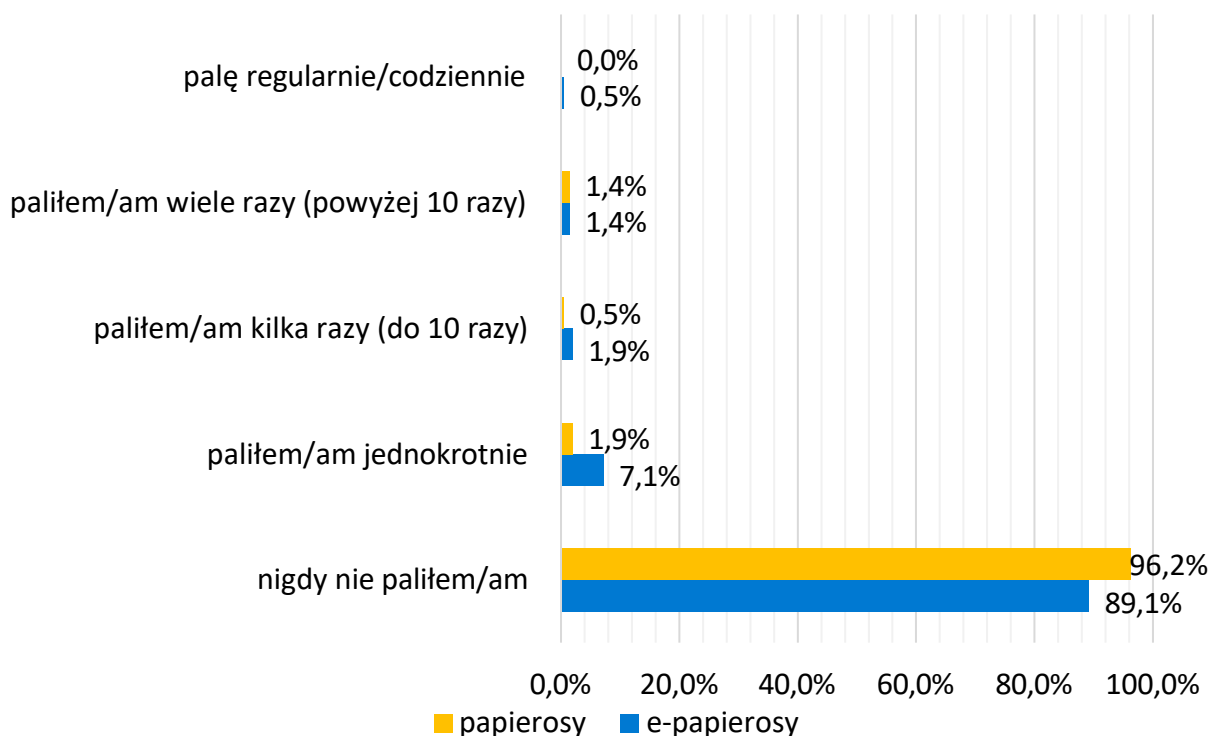

Tabela 3. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? (N=33)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	81,8%	27
1 – 2 razy	12,1%	4
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	6,1%	2

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Pleśna podjęto się także próby określenia skali i częstotliwości sięgania przez młode osoby po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodzieży wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi (papierosami) miało 3,8% ankietowanych, wśród których 1,9% paliło je jednokrotnie, 0,5% – kilka razy (do 10 razy), natomiast 1,4% sięgało po papierosy wielokrotnie (powyżej 10 razy). Żaden z badanych nie zadeklarował codziennego palenia papierosów. Kontakt z e-papierosami miało 10,9% ankietowanych, wśród których 7,1% sięgnęło po nie jednokrotnie, 1,9% – kilka razy (do 10 razy), z kolei 1,4% paliło e-papierosy wielokrotnie (powyżej 10 razy), a 0,5% robi to regularnie/codziennie.

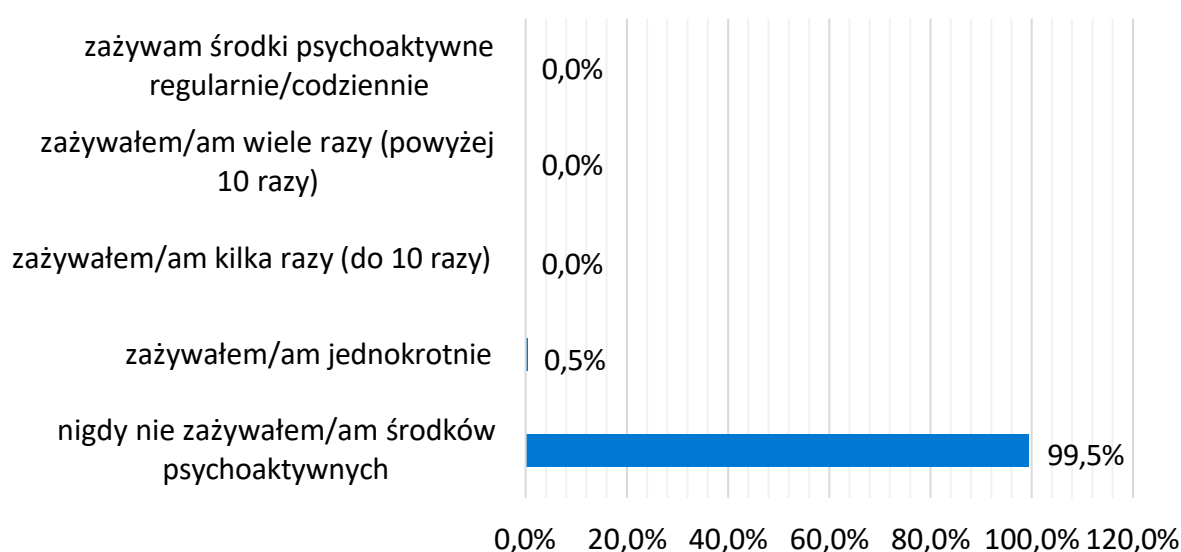
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: (N=211)

Kolejny z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu, młodych mieszkańców zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, po środki psychoaktywne sięgnęło 0,5% badanych (jednokrotne zażycie).

Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? (N=211)

Badanych, którzy sięgnęli kiedykolwiek wcześniej po substancje psychoaktywne zapytano o to, jak często zażywali narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, w analizowanym okresie po tego typu substancje nie sięgnął żaden z respondentów.

Tabela 4. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? (N=1)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	100,0%	1
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0

Zapytano także o to, po jakie konkretnie substancje sięgali badani. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, były to leki zażyte w celu odurzenia (1 osoba, tj. 100%).

Tabela 5. Jakie były to substancje? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi (N=1)

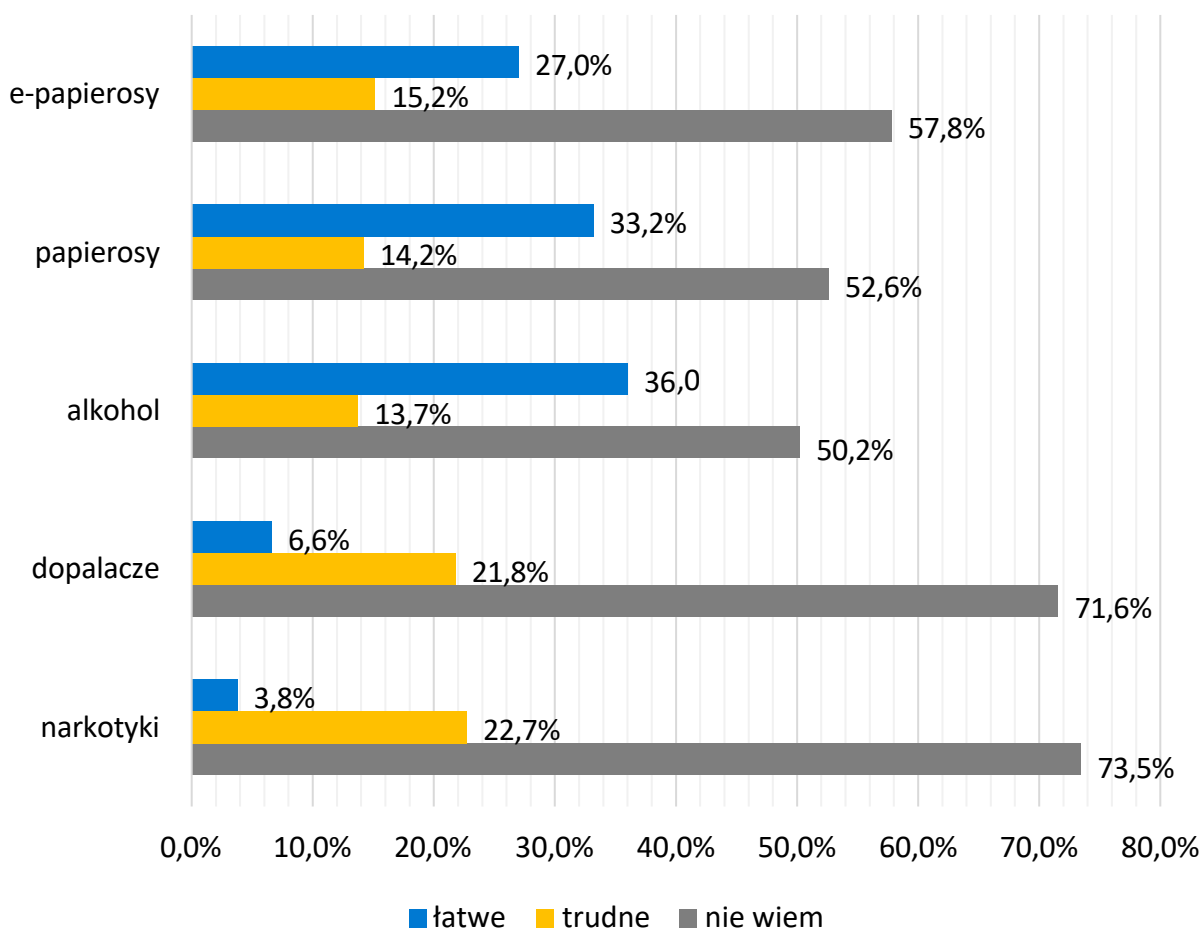
Odpowiedź	%	Liczba odp.
leki w celu odurzenia	100,0%	1
marihuana	0,0%	0
amfetamina	0,0%	0
mefedron	0,0%	0
dopalacze	0,0%	0
inne	0,0%	0

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, szkodliwe oraz nielegalne substancje są dostępne w Gminie, w tym przede wszystkim papierosy, alkohol i e-papierosy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3,8% ankietowanych, a trudne dla 22,7%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 6,6% uczniów, a trudne dla 21,8%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 36,0% badanych, a trudny dla 13,7%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 33,2% respondentów, a trudne dla 14,2%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 27,0% młodych mieszkańców, a trudne dla 15,2%.

Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: (N=211)

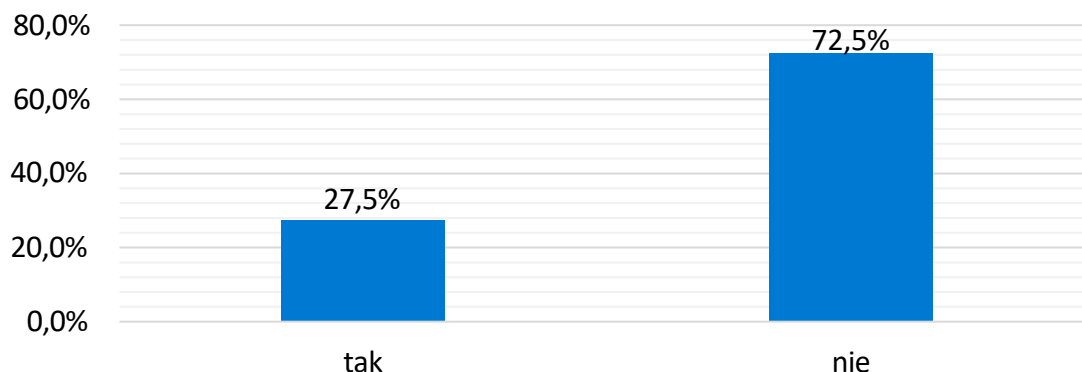

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Pleśna. Analizie poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów wskazują, że 27,5% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 9. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=211)

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze uczniów ze swojej szkoły – przyznało to 37 osób (67,3%). Rodzeństwo stosowało przemoc wobec 11 ankietowanych (20,0%). 9 badanych wskazało, że przemocy doznali ze strony rodziców (16,4%). 7 respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów/koleżanek spoza szkoły (12,7%). Odpowiedź „inne osoby” zaznaczyło 5 ankietowanych (9,1%), gdzie wskazywano m.in. kuzynów. 3 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=55)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	67,3%	37
rodzeństwo	20,0%	11
rodzice	16,4%	9
koledzy/koleżanki spoza szkoły	12,7%	7
inne osoby	9,1%	5

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejna tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Można zauważyć, że:

- przemocy psychicznej doznało 38 badanych (73,1%),
- przemocy fizycznej doświadczyło 24 uczniów (46,2%),
- przemocy seksualnej doświadczyło 6 ankietowanych (11,5%),
- zaniedbania doznało 3 respondentów (5,8%).

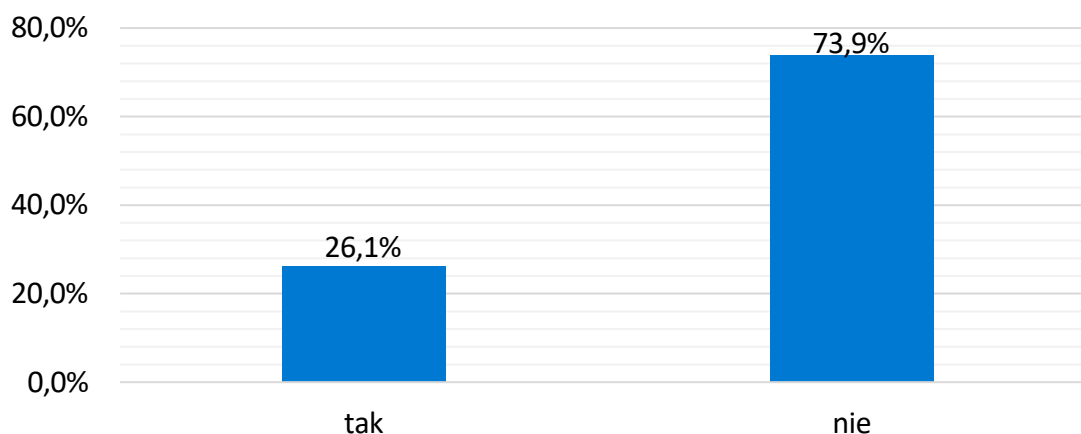
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=58)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktos mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	73,1%	38
ktos mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	46,2%	24
ktos mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktos mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydzał itp.	11,5%	6
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	5,8%	3

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 26,1% ankietowanych.

Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=211)

Badanych uczniów zapytano także o to, jakiego rodzaju przemoc stosowali. Najczęściej deklarowano stosowanie przemocy psychicznej (37 osób, tj. 71,2%), przemoc fizyczną stosowało 18 badanych (34,6%), natomiast 3 respondentów wskazało na przemoc seksualną (5,8%). 3 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? (N=52)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	71,2%	37
biłem/am kogoś, kopąłem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	34,6%	18
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób który go zawstydział itp.	5,8%	3

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Największa część ankietowanych przyznała się do stosowania przemocy wobec uczniów ze swojej szkoły, co zadeklarowało 30 osób (55,6%), a także wobec rodzeństwa – 18 osób (33,3%). 13 respondentów wskazało na kolegów/koleżanki spoza szkoły (24,1%), a 5 badanych (9,3%) udzieliło odpowiedzi „inne osoby”, wśród których pojawiały się m.in. odpowiedzi: „rodzice”, „przyjaciół, na żarty”. 1 osoba pominęła to pytanie.

Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi (N=54)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	55,6%	30
rodzeństwa	33,3%	18
kolegów/koleżanek spoza szkoły	24,1%	13
innych osób	9,3%	5

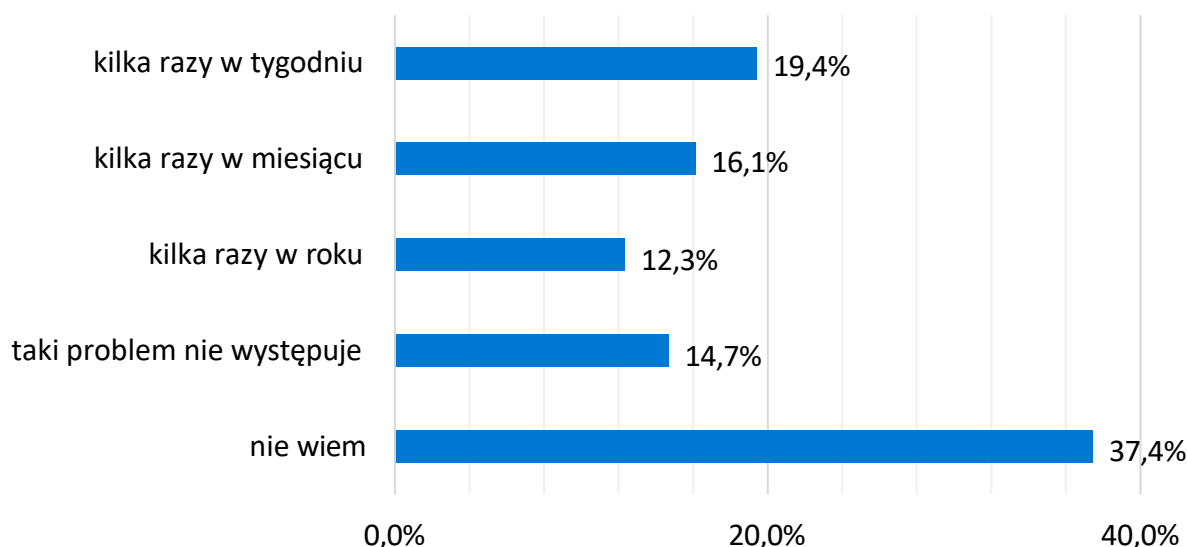
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o wskazanie częstotliwości występowania tego zjawiska. Największa część respondentów, tj. 37,4% – zadeklarowała, że nie potrafi jednoznacznie ocenić, czy taki problem występuje. Zdaniem 14,7% badanych problem przemocy między uczniami nie występuje w ich szkole. Pozostali respondenci wskazywali na różny poziom nasilenia zjawiska: 19,4% uczniów twierdzi, że do aktów przemocy dochodzi

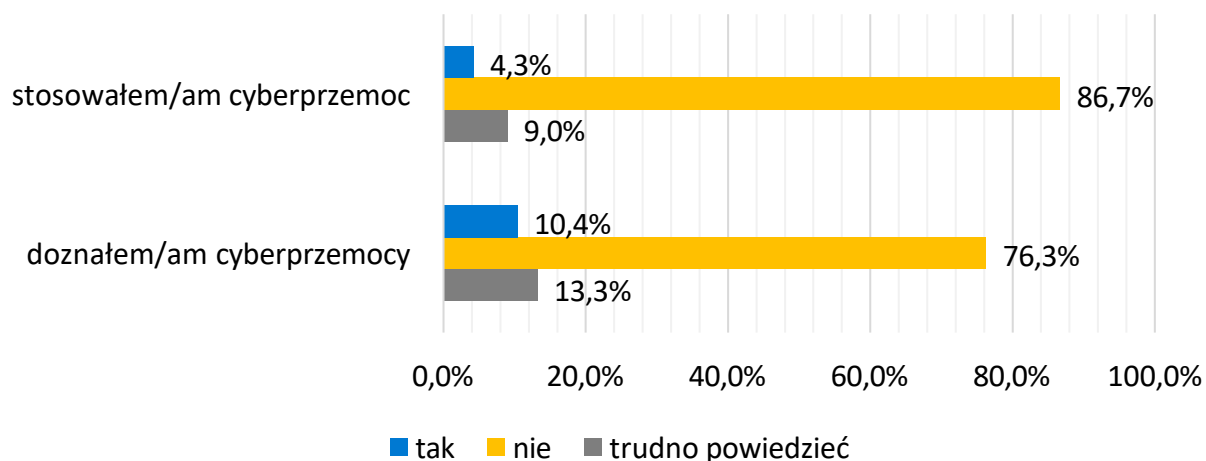
kilka razy w tygodniu, 16,1% obserwuje je kilka razy w miesiącu, natomiast 12,3% – kilka razy w roku.

Wykres 11. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? (N=211)

Ostatnie pytanie dotyczące problemu przemocy odnosiło się do skali doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy wśród uczniów. 10,4% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy w Internecie. Jednocześnie 13,3% badanych nie potrafiło jednoznacznie ocenić, czy takie doświadczenia ich dotyczyły. W odniesieniu do stosowania przemocy w sieci, 9,0% uczniów przyznało, że dopuszczało się cyberprzemocy wobec innych użytkowników, natomiast 4,3% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=211)

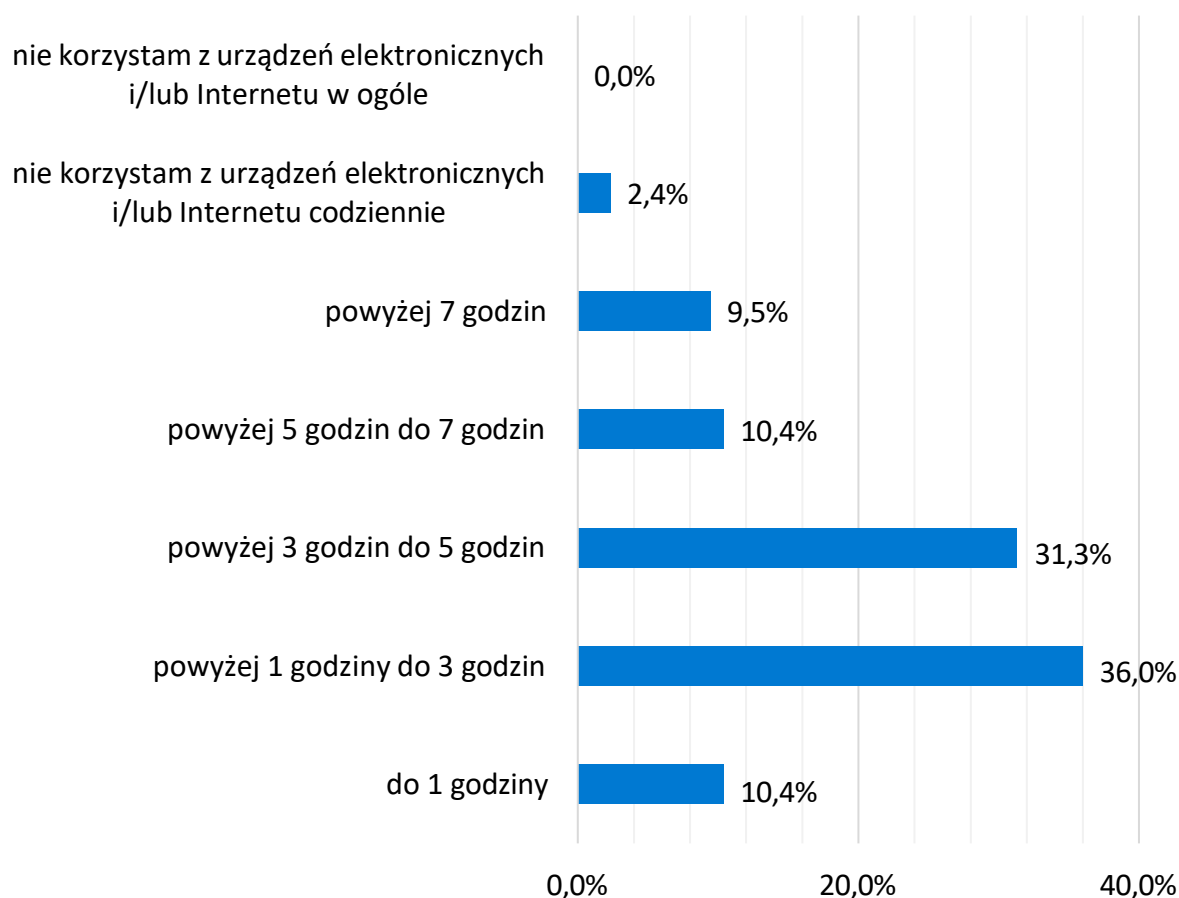

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard i zaburzenia odżywiania

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie m.in. tego, jak dużo czasu uczniowie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. 10,4% uczniów zadeklarowało, że korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu do 1 godziny dziennie, natomiast 36,0% wskazało przedział od 1 do 3 godzin, a 31,3% – od 3 do 5 godzin dziennie. 10,4% badanych korzysta z urządzeń od 5 do 7 godzin w ciągu dnia, a 9,5% zadeklarowało, że robi to przez ponad 7 godzin dziennie. 2,4% respondentów wskazało, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie, natomiast żaden z badanych uczniów nie zadeklarował całkowitego braku korzystania z tego typu technologii.

Wykres 13. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? (N=211)

W dalszej kolejności badanych zapytano o to, czy kiedykolwiek zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, na przykład przed rodzicami. Taką sytuację zadeklarowały 92 osoby (43,6%). Najwięcej spośród nich – 59 osób (28,0%) – przyznało, że zdarza im się to czasami. Po 13 respondentów (po 6,2%) zadeklarowało, że kłamali w tej sprawie bardzo często lub jednokrotnie, natomiast 7 osób (3,3%) wskazało, że zdarza się im to często. Z kolei 119 osób (56,4%) zadeklarowało, że nigdy nie zatajało rzeczywistego czasu korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu.

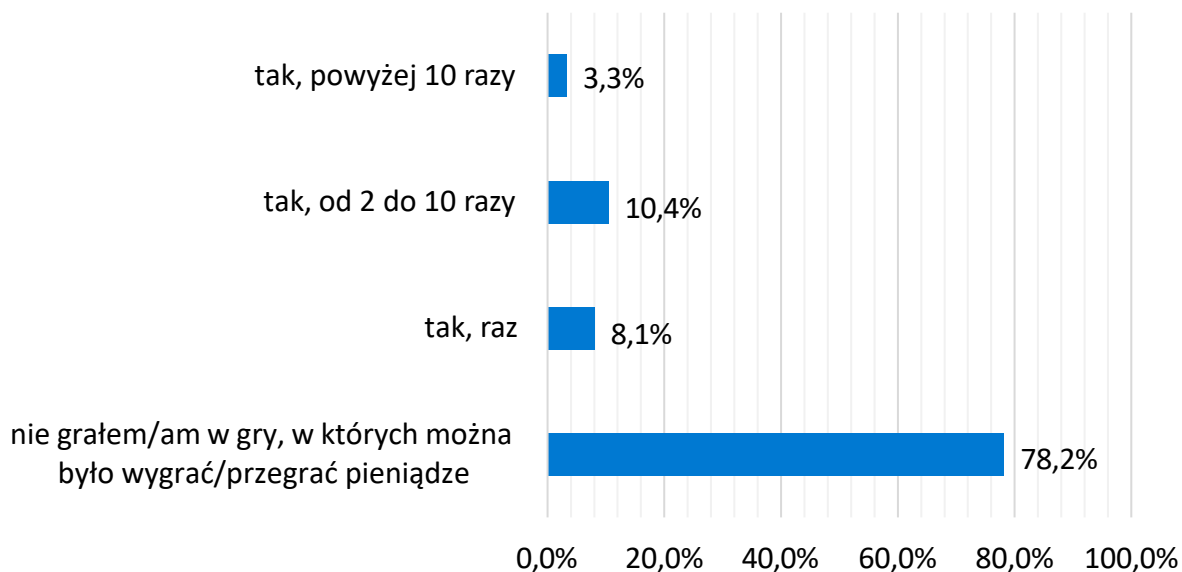
Tabela 10. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? (N=211)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	6,2%	13
tak, często	3,3%	7
tak, czasami	28,0%	59
tak, jednokrotnie	6,2%	13
nie	56,4%	119

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie zdarzyło im się uprawiać hazard. Zgromadzone dane wskazują, że 21,8% badanych miało takie doświadczenia. Wśród tych osób 8,1% grało w gry hazardowe raz, 10,4% podejmowało takie działania od 2 do 10 razy, natomiast 3,3% uczniów zadeklarowało, że grało w gry na pieniądze więcej niż 10 razy w analizowanym okresie. Z kolei 78,2% respondentów zadeklarowało, że w ogóle nie podejmowało aktywności związanych z grami hazardowymi, w których można było wygrać lub przegrać pieniądze.

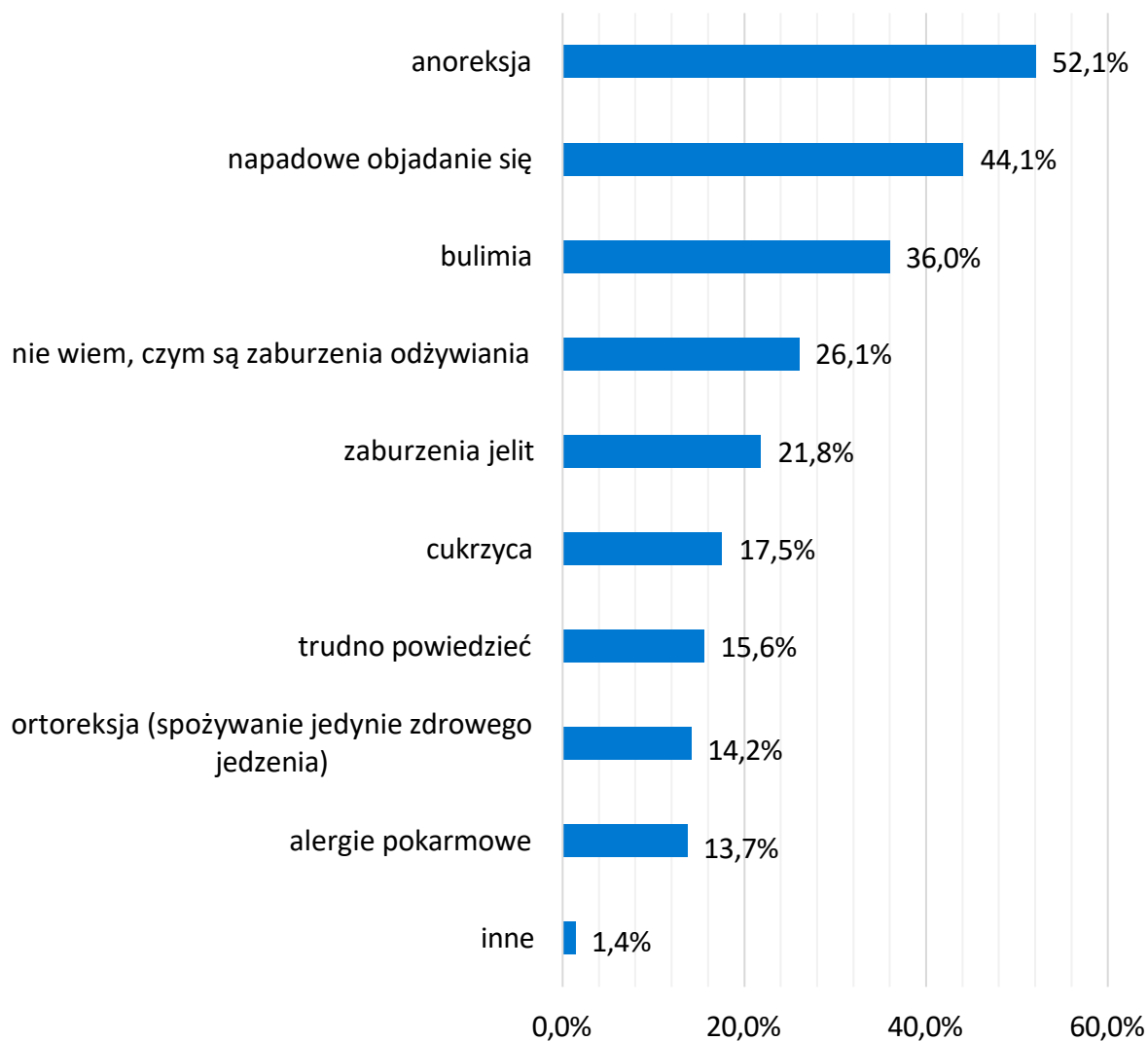
Wykres 14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? (N=211)

Kolejna część badania przeprowadzonego wśród uczniów z Gminy Trzcinica dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, które z podanych zjawisk można ich zdaniem zaliczyć do zaburzeń odżywiania. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była anoreksja – uznało ją za zaburzenie odżywiania 52,1% badanych. Na drugim miejscu uplasowało się napadowe objadanie się (44,1%), a następnie bulimia (36,0%). Ortoreksję, czyli nadmierne koncentrowanie się na spożywaniu jedynie zdrowych produktów, jako zaburzenie zakwalifikowało 14,2% respondentów. Jednocześnie część uczniów wskazała błędnie inne zjawiska jako zaburzenia odżywiania – 21,8% wymieniło zaburzenia jelit, 13,7% alergie pokarmowe, a 17,5% cukrzycę. Relatywnie wysoki odsetek badanych miał trudność w jednoznacznym zaklasyfikowaniu zjawisk – 15,6% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 26,1% przyznało, że nie wie, czym są zaburzenia odżywiania. 1,4% uczniów wskazało inne, bliżej nieokreślone odpowiedzi.

Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? (N=211)

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

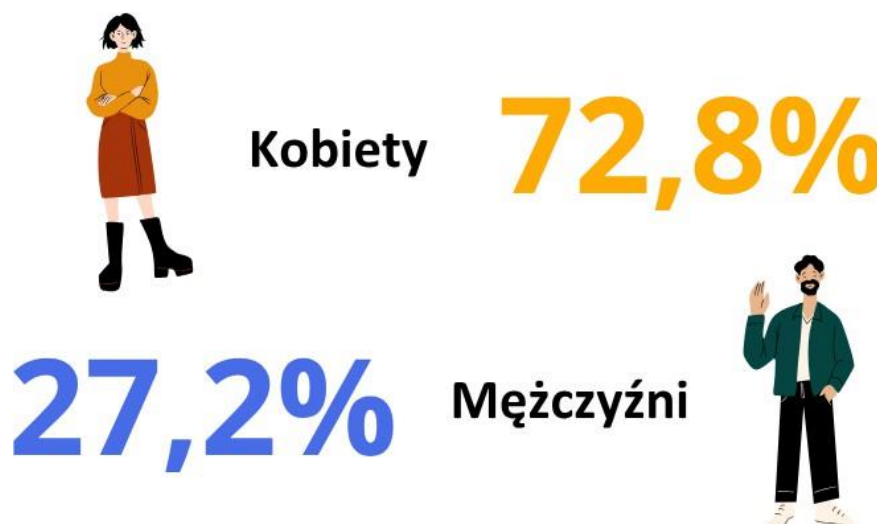
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

W niniejszym podrozdziale przedstawiony został problem uzależnienia od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Pleśna, a także skala zjawiska przemocy, korzystania z urządzeń elektronicznych, grania w gry na pieniądze oraz innych uzależnień natury behawioralnej.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Pleśna udział wzięło łącznie 81 pełnoletnich mieszkańców. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Zdecydowaną większość ankiet przekazały kobiety, które uzupełniły łącznie 72,8% kwestionariuszy, natomiast mężczyźni wypełnili pozostałe 27,2% ankiet.

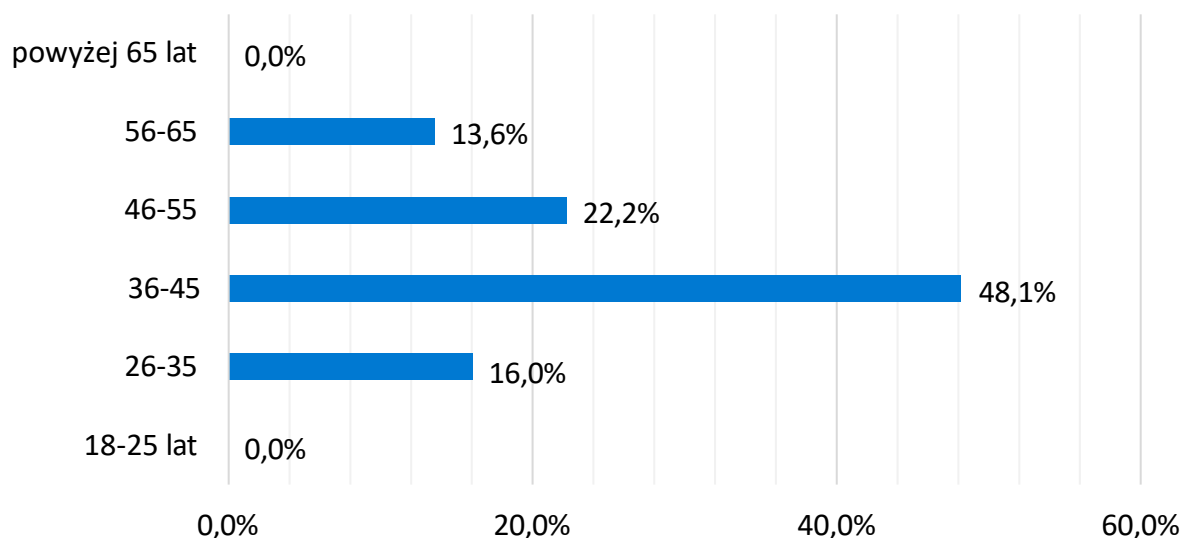
Rysunek 4. Płeć dorosłych uczestników badania (N=81)

Analiza struktury badanej grupy wskazuje na zróżnicowanie respondentów pod względem wieku. Najliczniejszą kategorię stanowili ankietowani w wieku 36-45 lat, którzy stanowili 48,1% ogółu badanych. Kolejną pod względem liczebności grupą byli respondenci w wieku 46-55 lat (22,2%) oraz osoby w wieku 26-35 lat (16,0%). W badaniu udział wzięli również mieszkańcy w wieku 56-65 lat (13,6%). Kwestionariuszy ankiet nie wypełniały osoby w wieku 18-25 lat oraz powyżej 65 lat.

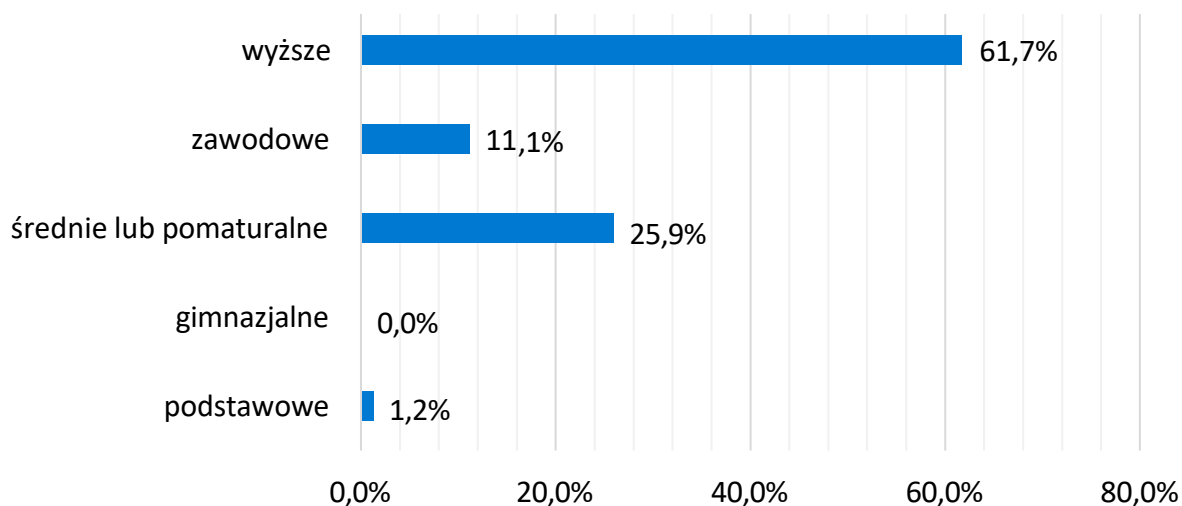

Wykres 16. Wiek dorosłych uczestników badania (N=81)

Respondenci zostali zapytani również o poziom wykształcenia. Jak wynika z ich deklaracji, największy odsetek badanych legitymuje się wykształceniem wyższym – wskazało tak 61,7% ankietowanych. 25,9% respondentów posiada wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 11,1% – zawodowe. Najrzadziej reprezentowane były osoby z wykształceniem podstawowym – 1,2%. W badaniu nie brały udziału osoby z wykształceniem gimnazjalnym.

Wykres 17. Wykształcenie badanych (N=81)

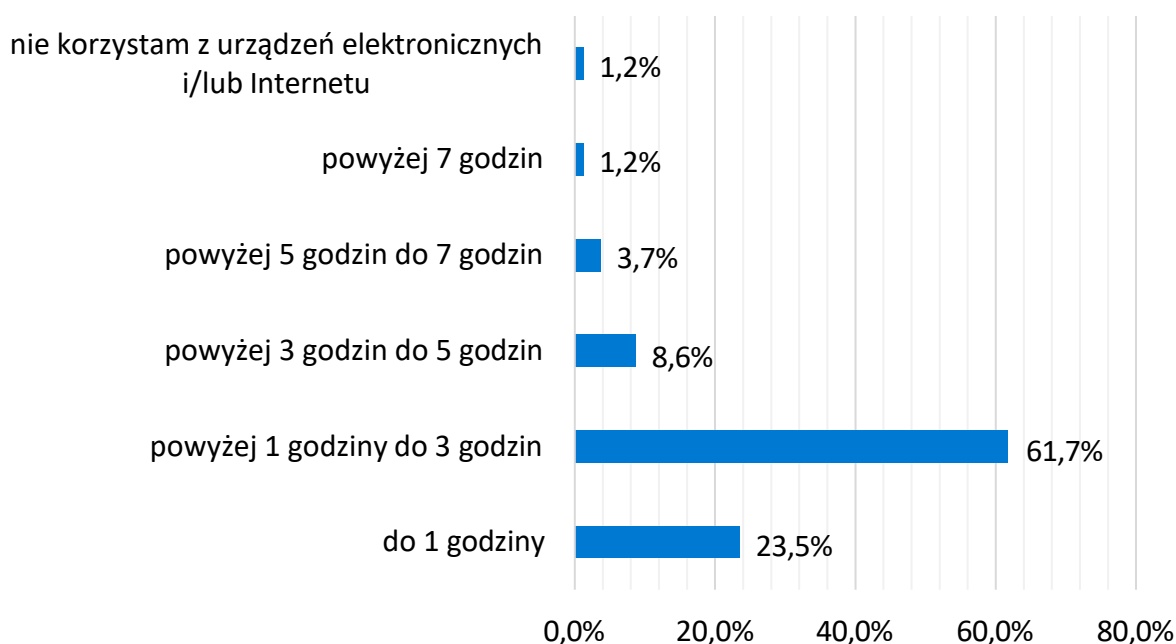

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard, inne uzależnienia behawioralne

W kolejnym obszarze tematycznym mieszkańców zapytano m.in. o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, największy odsetek badanych – 61,7% – korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu przez ponad 1 godzinę do 3 godzin dziennie. 23,5% respondentów wskazało, że korzysta z nich nie dłużej niż 1 godzinę dziennie, natomiast 8,6% zadeklarowało czas od 3 do 5 godzin. Rzadziej wskazywano na dłuższe okresy użytkowania – 3,7% ankietowanych zadeklarowało korzystanie przez 5 do 7 godzin dziennie, a 1,2% – przez ponad 7 godzin. Taki sam odsetek (1,2%) stanowiły osoby, które w ogóle nie korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu.

Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? (N=81)

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której użytkownicy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż pierwotnie zakładali. Łącznie 40 osób (50,0%) przyznało, że zdarza im się przekraczać zaplanowany czas, natomiast 13 osób (16,3%) zadeklarowało, że nie ma takiej tendencji. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło

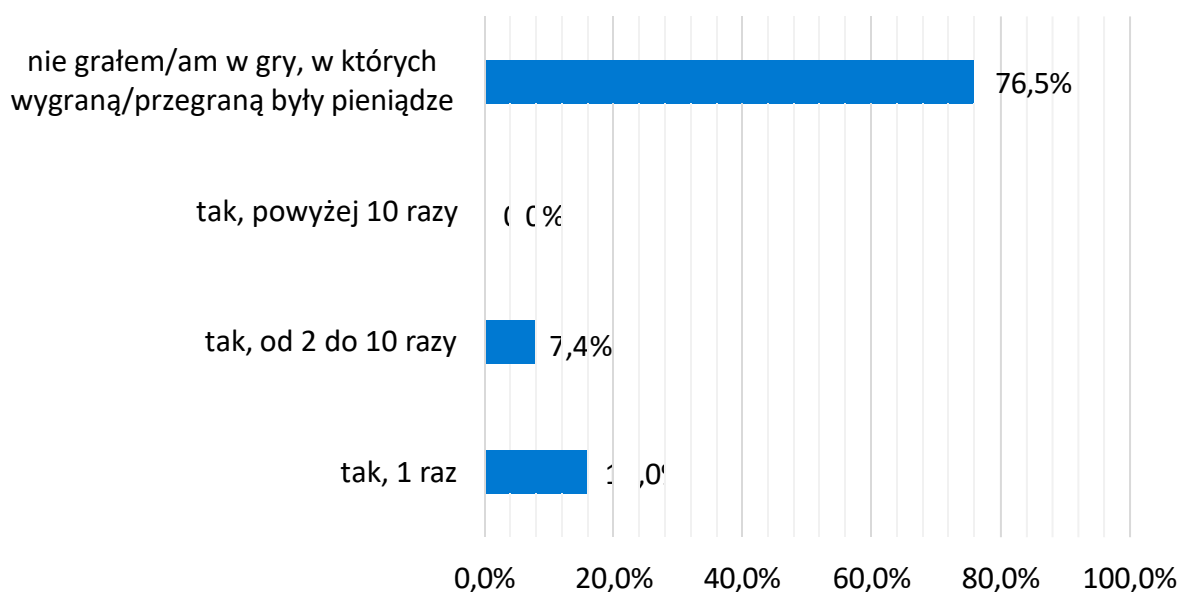
15 osób (18,8%), a 12 respondentów (15,0%) wskazało, że nie przewiduje określonego czasu korzystania z tych urządzeń.

Tabela 11. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? (N=80)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	50,0%	40
nie	16,3%	13
trudno powiedzieć	18,8%	15
nie przewiduję określonego czasu	15,0%	12

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 23,4% badanych, wśród których 16,0%, zadeklarowało, że grało w takie gry jednokrotnie, a 7,4% – od 2 do 10 razy. Żaden z badanych nie grał w takie gry powyżej 10 razy.

Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? (N=81)

Na pytanie, czy kiedykolwiek respondenci grali w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze, w celu rozwiązania trudności finansowych lub poprawy swojej sytuacji ekonomicznej, 5 osób (26,3%) odpowiedziało twierdząco. Zdecydowana większość, bo 14 osób (73,7%), zadeklarowała, że nie podejmowała takich działań. Nikt z badanych nie wybrał odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 12. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? (N=19)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	26,3%	5
nie	73,7%	14
trudno powiedzieć	0,0%	0

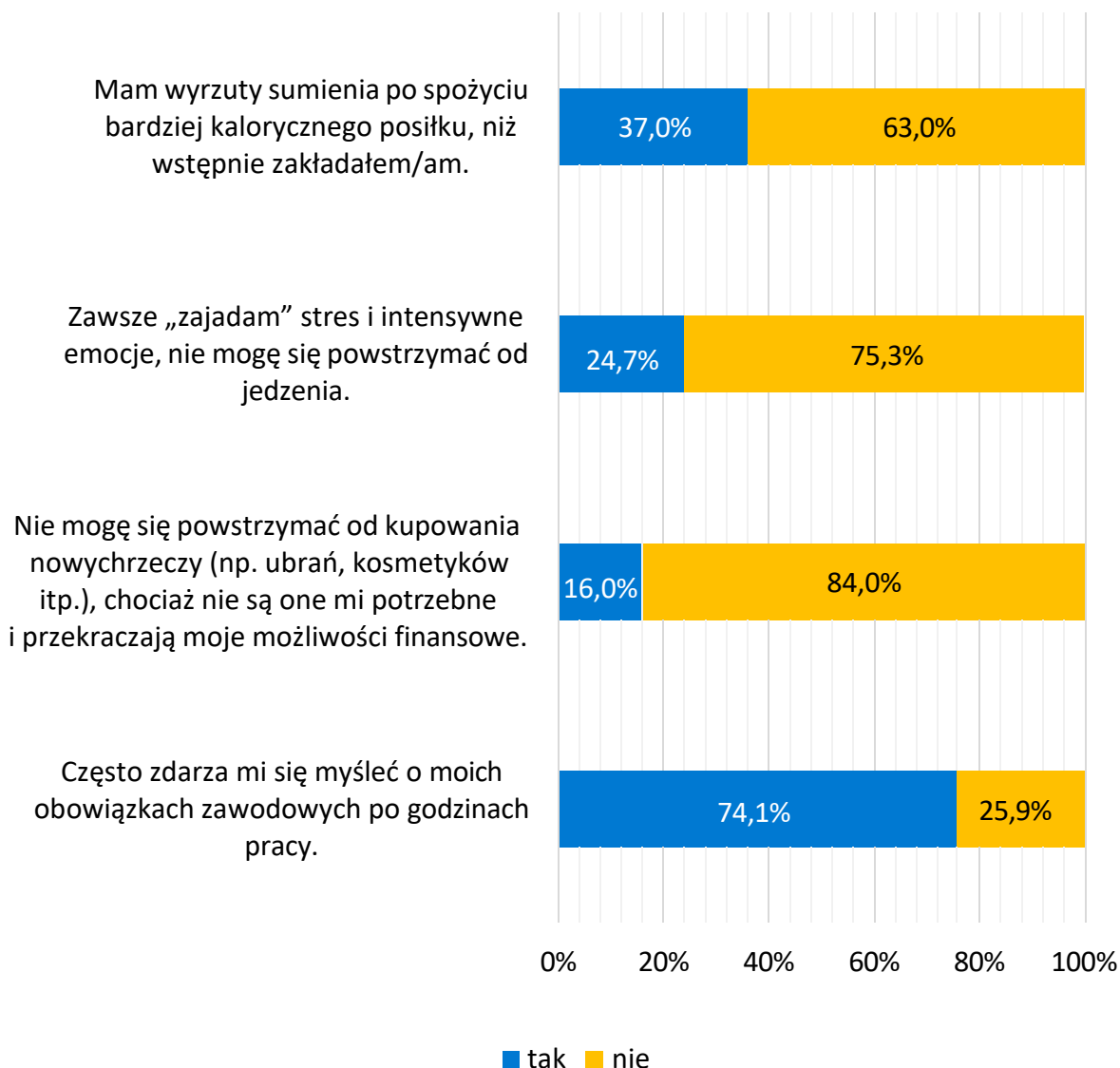
Mieszkańcy Gminy udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm i pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich przede wszystkim zaburzeń w zakresie pracoholizmu oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 74,1% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- 16,0% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 24,7% osób biorących udział w badaniu zajada stres i intensywne emocje,
- 37,0% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku.

Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń zaznaczając X w odpowiednim miejscu (N=81)

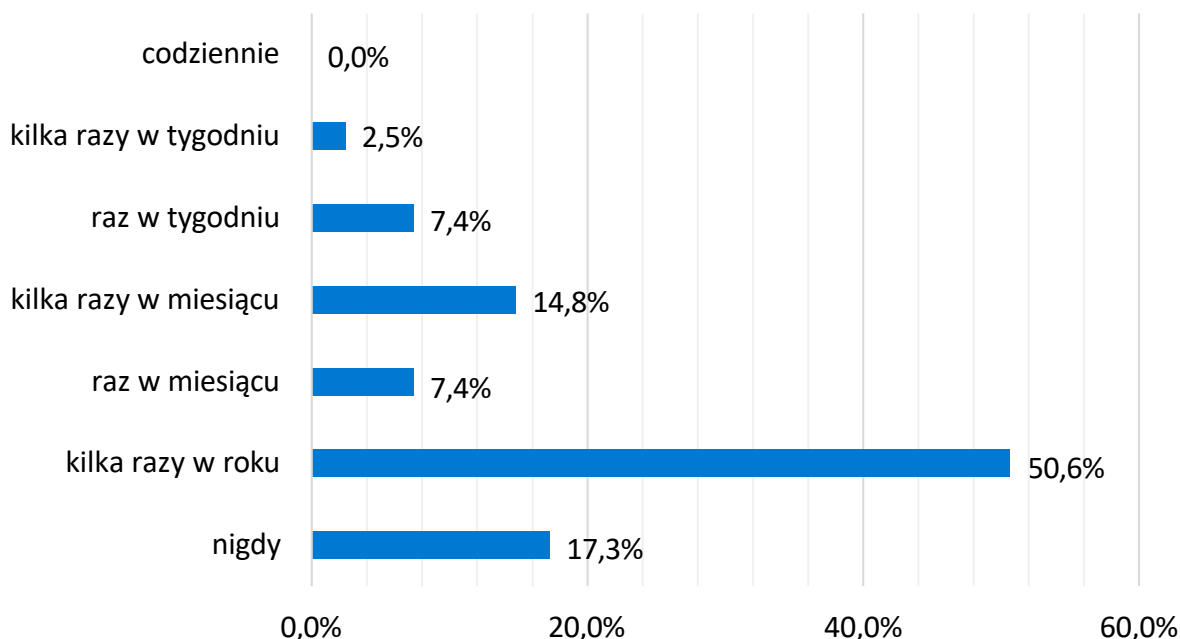

Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy

W pierwszym pytaniu tego bloku tematycznego dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie, z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Największa część respondentów – 50,6% – zadeklarowała, że sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. Całkowitą abstynencję wskazało 17,3% ankietowanych. 14,8% badanych zadeklarowało spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu. Po 7,4% respondentów sięga po alkohol raz w miesiącu oraz raz w tygodniu. 2,5% badanych przyznało, że pije alkohol kilka razy w tygodniu. Żaden z respondentów nie wskazał na codzienne spożywanie alkoholu.

Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? (N=81)

Na pytanie o to, ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się respondentom stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu, 6 osób (9,0%) wskazało, że miało to miejsce jeden raz, a 2 osoby (3,0%) odpowiedziały, że od dwóch do pięciu razy. Żaden z uczestników badania nie zadeklarował, że sytuacja ta wystąpiła częściej niż pięć razy. Z kolei 59 osób (88,1%) odpowiedziało, że nie zdarzyło im się upić ani razu w analizowanym okresie.

Tabela 13. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? (N=67)

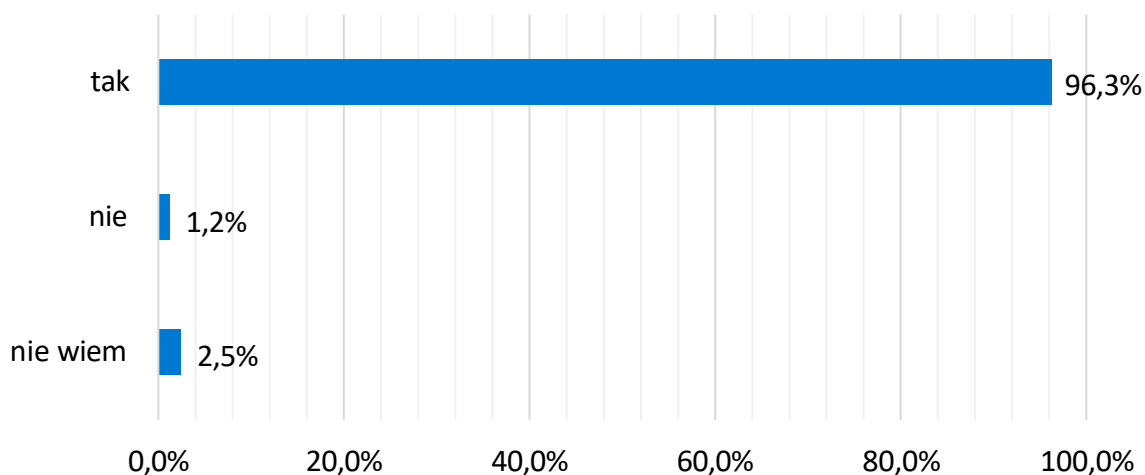
Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	9,0%	6
2-5 razy	3,0%	2
6-10 razy	0,0%	0
powyżej 10 razy	0,0%	0
ani razu	88,1%	59

W kolejnym pytaniu dotyczącym tego obszaru ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zdecydowana większość respondentów, czyli 96,3%, uznała, że picie

alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka. Jedynie 1,2% badanych wyraziło odmienną opinię, a 2,5% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

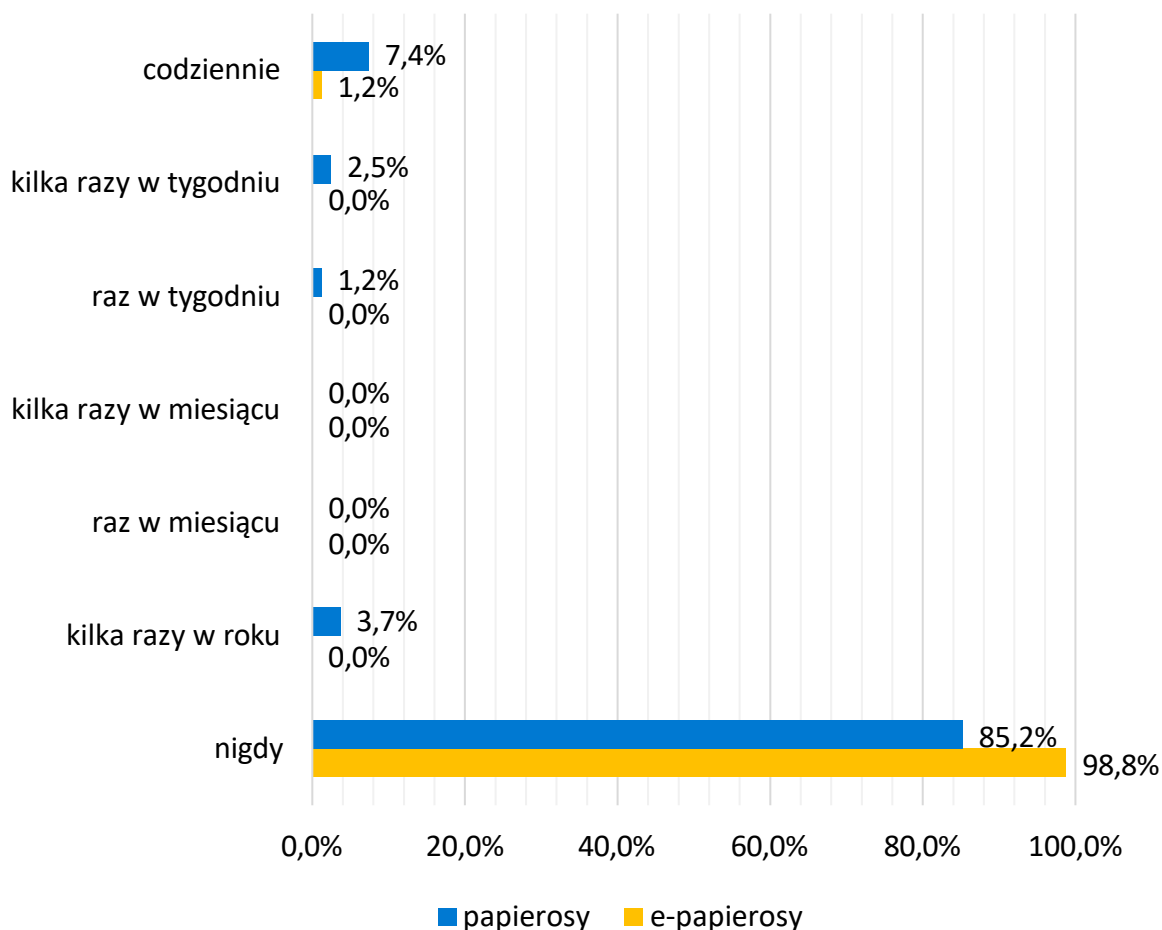
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? (N=81)

Na podstawie zebranych danych dotyczących korzystania z wyrobów nikotynowych wśród dorosłych mieszkańców gminy można stwierdzić, że papierosy tradycyjne pali łącznie 14,8% respondentów. Wśród nich 7,4% zadeklarowało codzienne palenie, 2,5% pali kilka razy w tygodniu, 1,2% raz w tygodniu, a 3,7% kilka razy w roku. 85,2% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów. W przypadku e-papierosów jedynie 1,2% respondentów zadeklarowało ich codzienne używanie, natomiast pozostałe 98,8% wskazało, że nigdy z nich nie korzystało.

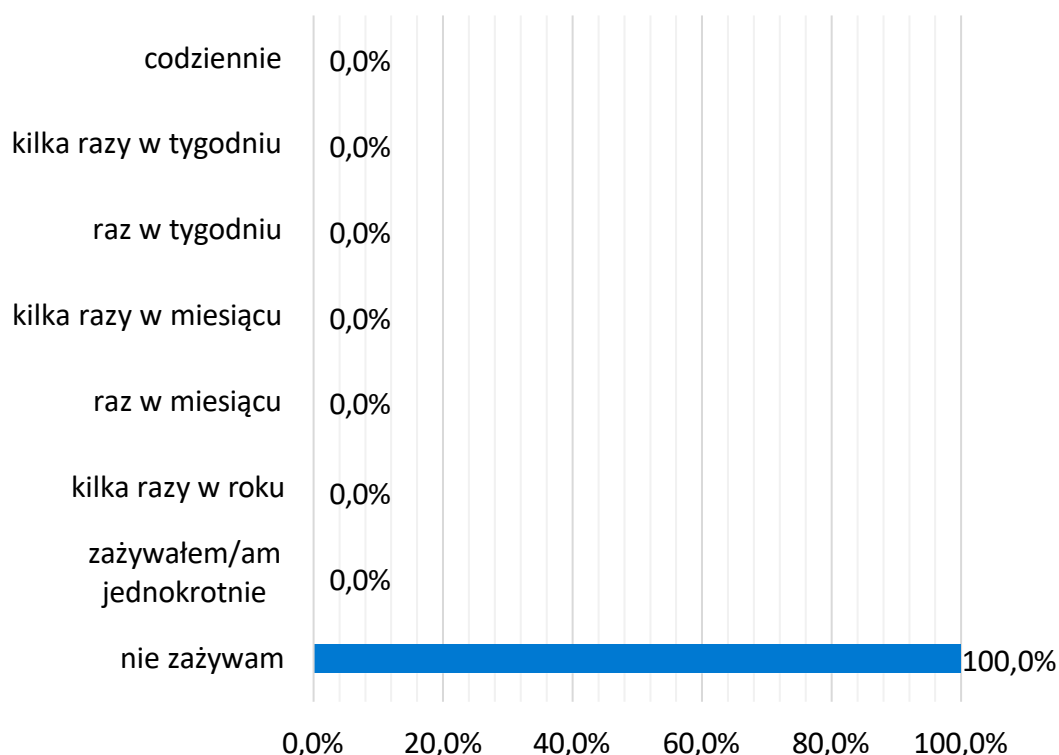
Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? Proszę zaznaczyć X w odpowiednim miejscu (N=81)

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Jak wynika z analizy materiału badawczego, żaden z badanych nie ma za sobą inicjacji narkotykowej.

Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? (N=81)

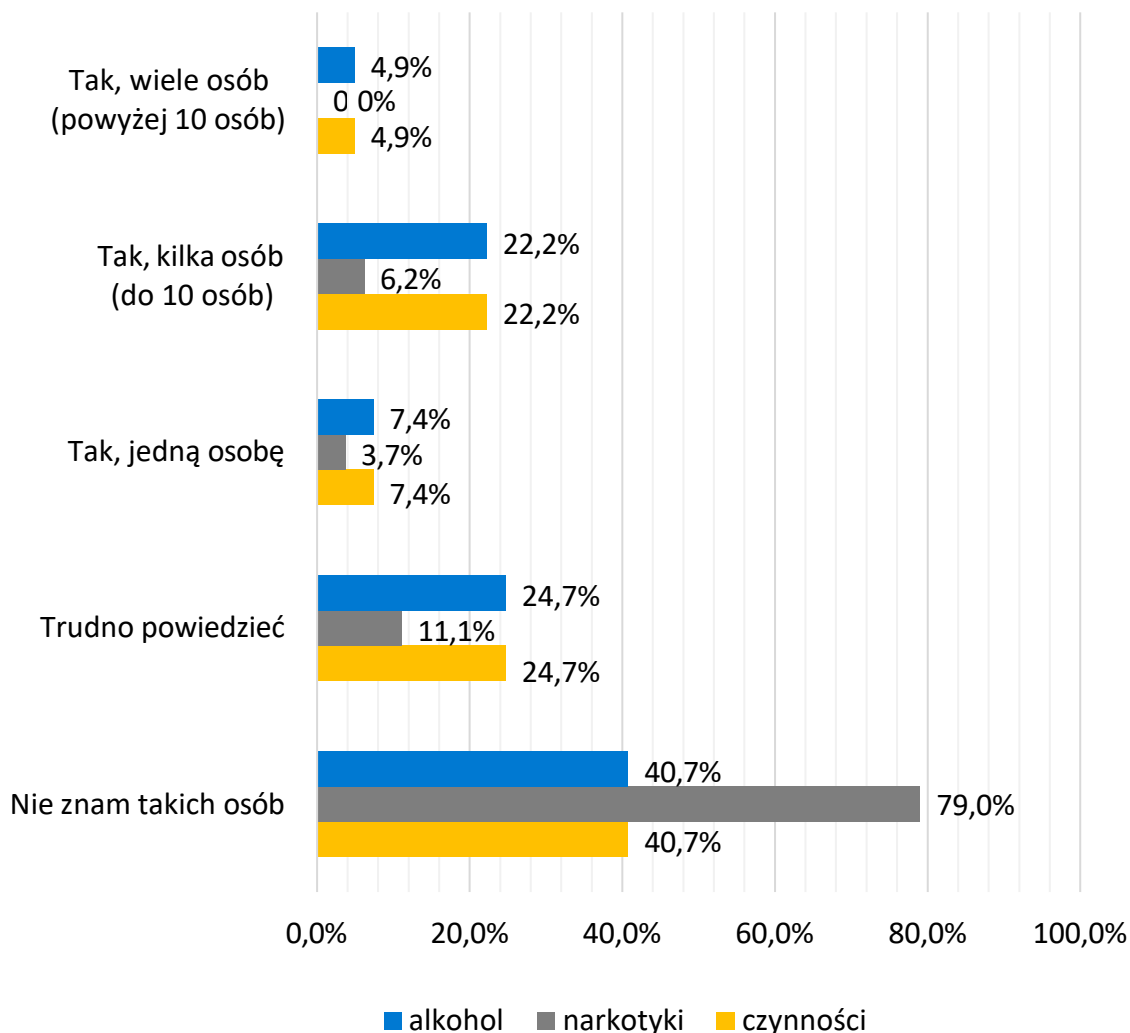

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy badani znają w swoim otoczeniu kogoś, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupów, korzystania z Internetu lub urządzeń elektronicznych, uprawiania sportu, pracy, oglądania treści pornograficznych). Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 34,5% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu, w tym: 7,4% jedną osobę, 22,2% – kilka osób (do 10), 4,9% – wiele osób (powyżej 10), natomiast 24,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”;
- 9,9% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków, w tym: 3,7% jedną osobę, 6,2% – kilka osób (do 10), natomiast 11,1% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”;
- 34,5% badanych zna osoby, których dotyczy problem uzależnień behawioralnych, w tym: 7,4% – jedną osobę, 22,2% – kilka osób (do 10) i kolejne 4,9% – wiele osób (powyżej 10). 24,7% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? (N=81)

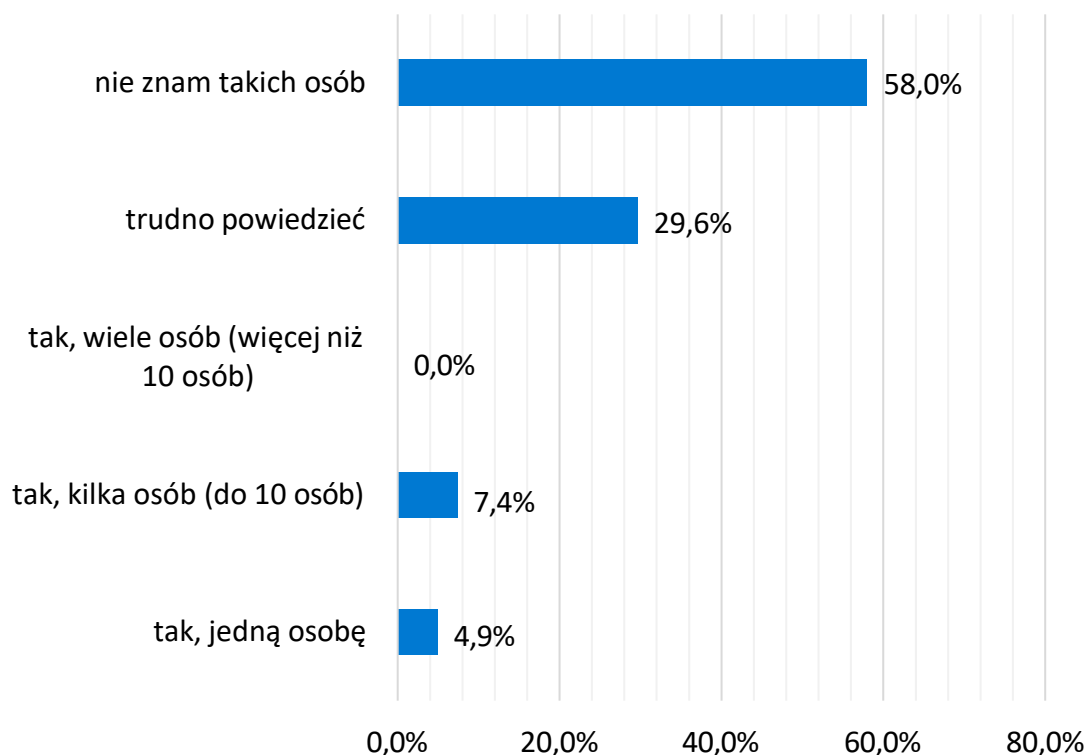
Problemy przemocy

W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 12,3% ankietowanych, spośród których 4,9% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, natomiast 7,4% zna kilka osób (do 10). Należy zauważyć, że 29,6% respondentów miało trudność z udzieleniem jednoznacznej

odpowiedzi, a 58,0% badanych zadeklarowało, że nie zna żadnej osoby, której dotyczyłby ten problem.

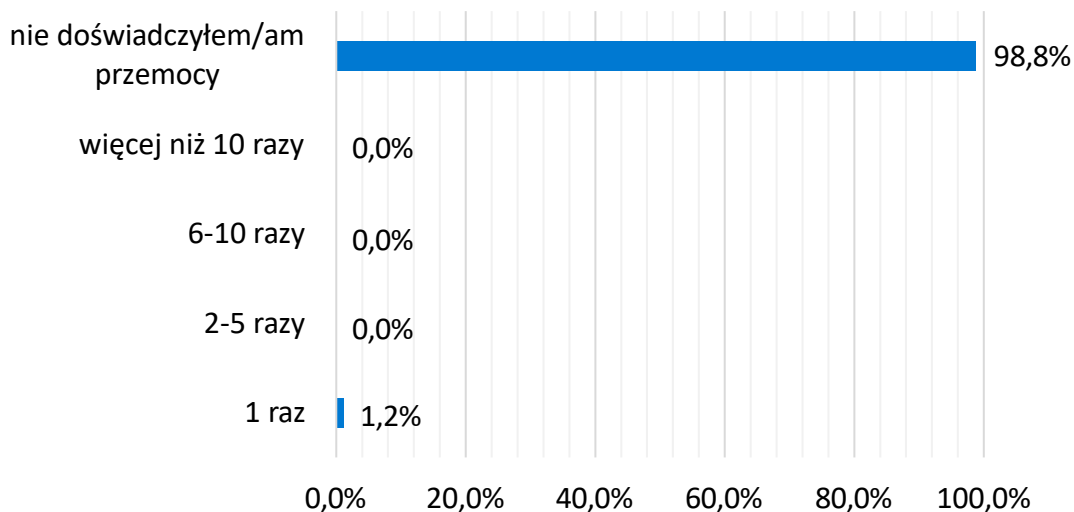
Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? (N=81)

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczenia przemocy domowej w ciągu ostatnich 12 miesięcy. 1,2% respondentów zadeklarowało, że zdarzyło im się to jeden raz. Żaden z uczestników badania nie wskazał, że doświadczał przemocy częściej, tj. 2-5 razy, 6-10 razy ani więcej niż 10 razy. Zdecydowana większość badanych, czyli 98,8%, odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy domowej w analizowanym okresie.

Wykres 27. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? (N=81)

W pytaniu dotyczącym rodzaju doświadczonej przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy odpowiedzi udzieliła jedna osoba. Wskazała ona, że doświadczyła przemocy ekonomicznej, co stanowi 100,0% wszystkich udzielonych odpowiedzi w tym pytaniu.

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=1)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc ekonomiczna	100,0%	1
przemoc psychiczna	0,0%	0
przemoc fizyczna	0,0%	0
przemoc seksualna	0,0%	0
zaniedbanie	0,0%	0
nie wiem	0,0%	0

Wśród osób, które zadeklarowały doświadczenie przemocy, jedyny respondent wskazał, że była ona stosowana przez małżonka lub małżonkę (100,0%).

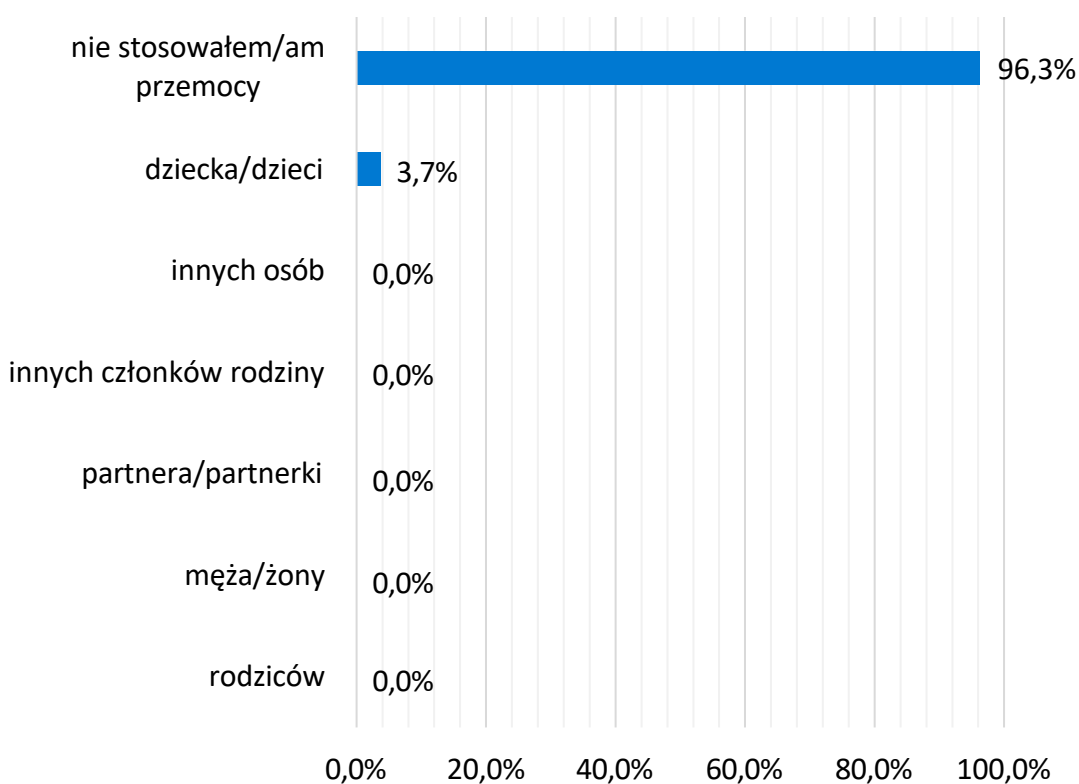

Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=1)

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	100,0%	1
rodzice	0,0%	0
inni członkowie rodziny	0,0%	0
partner/partnerka	0,0%	0
inne osoby	0,0%	0

W ramach badania podjęto również próbę określenia skali oraz częstotliwości stosowania przemocy przez ankietowanych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość mieszkańców biorących udział w badaniu nie stosowała przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy (96,3%), natomiast 3,7% ankietowanych zadeklarowało, stosowanie jej wobec dziecka/dzieci.

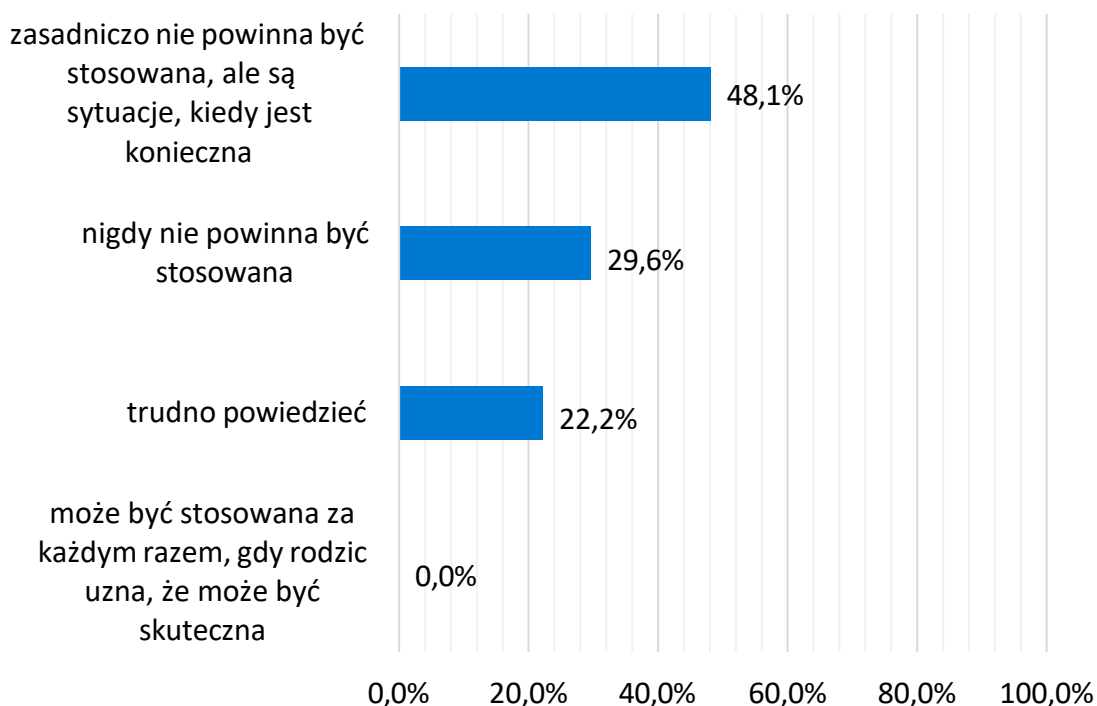
Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: (N=81)

Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w Gminie była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż 29,6% badanych jednoznacznie nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej. 48,1% respondentów uważa, że istnieją sytuacje, kiedy kary fizyczne są konieczne, natomiast 22,2% badanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stosunku do badanej sprawy, wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”. Żaden z badanych nie uważał, że takie kary mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne.

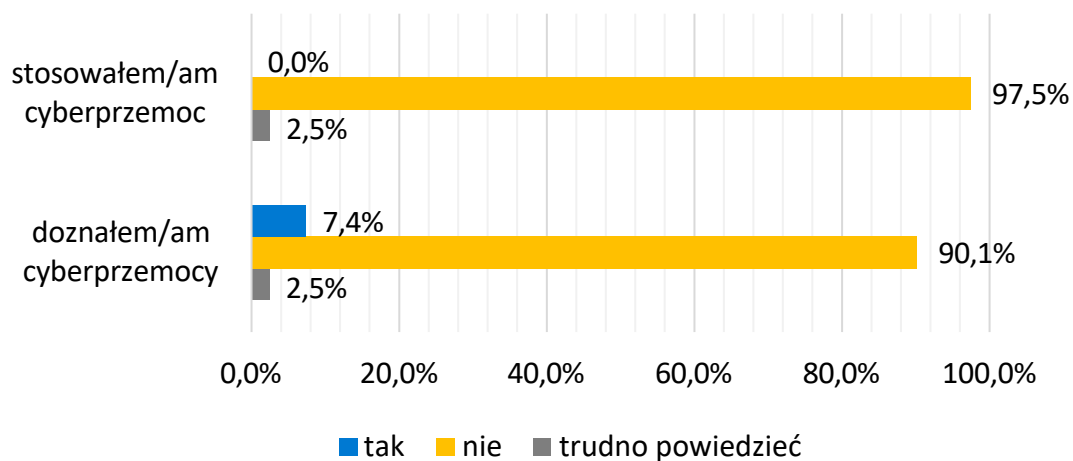
Wykres 29. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: (N=81)

Ostatnie pytanie dotyczące problemu przemocy odnosiło się do skali doświadczania oraz stosowania cyberprzemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy. 7,4% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy w Internecie. Jednocześnie 2,5% badanych nie potrafiło jednoznacznie ocenić, czy takie doświadczenia ich dotyczyły. Żaden z ankietowanych nie przyznał, że stosował cyberprzemoc, natomiast 2,5% respondentów zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=81)

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z BADAŃ

W niniejszym rozdziale przedstawiono najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań, z podziałem na dwie grupy respondentów: uczniów oraz dorosłych mieszkańców Gminy.

WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW

Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy

- Kontakt z alkoholem miało 15,7% badanych uczniów, z czego 5,2% spożyło go częściej niż jednokrotnie.
- W ciągu 30 dni przed badaniem kontakt z alkoholem miało 6 osób (2,8%).
- Z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi (papierosami) kontakt miało 3,8% ankietowanych, z czego 1,9% paliło je jednokrotnie, 0,5% – kilka razy (do 10 razy), a 1,4% badanych sięgało po papierosy wielokrotnie (powyżej 10 razy).
- Kontakt z e-papierosami miało 10,9% respondentów, wśród których 7,1% sięgnęło po nie jednokrotnie, 1,9% – kilka razy (do 10 razy), z kolei 1,4% paliło e-papierosy wielokrotnie (powyżej 10 razy), a 0,5% robi to regularnie/codziennie.
- Po środki psychoaktywne sięgnęło 0,5% badanych (jednokrotne zażycie, leki w celu odurzenia).
- Narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3,8% ankietowanych, dopalacze dla 6,6% uczniów, alkohol dla 36,0% uczniów, papierosy dla 33,2% respondentów, a e-papierosy dla 27,0% badanych.

Problem przemocy

- 27,5% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.
- Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze uczniów ze swojej szkoły – przyznało to 17,5% badanych, czyli 37 osób.
- Przemocy psychicznej doznało 18,0% ankietowanych, fizycznej – 11,4% badanych, seksualnej – 2,8% uczniów, a zaniedbania – 1,4% respondentów.

- Do stosowania przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznało się 26,1% ankietowanych.
- Przemoc psychiczną zastosowało 17,6% badanych, a fizyczną – 8,5% uczniów, a tę na tle seksualnym – 1,4% ankietowanych.
- Badani stosowali przemoc głównie wobec uczniów ze swojej szkoły – 14,2% oraz rodzeństwa – 8,5%.
- 19,4% uczniów twierdzi, że do aktów przemocy w ich szkołach dochodzi kilka razy w tygodniu, 16,1% obserwuje je kilka razy w miesiącu, natomiast 12,3% – kilka razy w roku.
- 10,4% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy w Internecie, a 4,3% uczniów przyznało, że taką przemoc stosowało wobec innych.

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard i zaburzenia odżywiania

- 10,4% badanych korzysta z urządzeń od 5 do 7 godzin w ciągu dnia, a 9,5% zadeklarowało, że robi to przez ponad 7 godzin dziennie.
- 43,6% ankietowanych przyznało, że zdarza im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, a 6,2% badanych robi to bardzo często.
- 21,8% ankietowanych przyznało, że miało styczność z grami hazardowymi, a 3,3% badanych grało w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze więcej niż 10 razy.
- Część uczniów wskazała błędnie inne zjawiska jako zaburzenia odżywiania – 21,8% wymieniło zaburzenia jelit, 13,7% alergie pokarmowe, a 17,5% cukrzycę. Relatywnie wysoki odsetek badanych miał trudność w jednoznacznym zaklasyfikowaniu zjawisk – 15,6% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 26,1% przyznało, że nie wie, czym są zaburzenia odżywiania.

WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

Korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, hazard, inne uzależnienia behawioralne

- 4,9% ankietowanych korzystało z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż 5 godzin dziennie.
- 49,4% badanych przyznało, że zdarza im się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie zakładali.
- Styczność z grami hazardowymi w ciągu ostatnich 12 miesięcy miało 23,4% badanych, wśród których 16,0%, zadeklarowało, że grało w takie gry jednokrotnie, a 7,4% – od 2 do 10 razy.
- 6,2% ankietowanych zadeklarowało, że grało w gry hazardowe, aby rozwiązać trudności finansowe lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną.
- 74,1% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy.
- 16,0% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych.
- 24,7% osób biorących udział w badaniu zajada stres i intensywne emocje.
- 37,0% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku.

Problem alkoholowy, nikotynowy i narkotykowy

- Po 7,4% respondentów sięga po alkohol raz w tygodniu lub raz w miesiącu.
- 2,5% ankietowanych pije alkohol kilka razy w tygodniu.
- 9,8% badanych zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy straciło choć raz kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu.
- 1,2% ankietowanych nie uważa, że picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka, a 2,5% badanych zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.
- Papierosy tradycyjne pali 14,8% ankietowanych, z czego 7,4% badanych pali je codziennie.
- E-papierosy pali 1,2% ankietowanych (codzienne używanie).
- 34,5% badanych zna osoby, które nadużywają alkoholu.

- 9,9% badanych zna osoby, które nadużywają narkotyków.
- 34,5% badanych zna osoby, których dotyczy problem uzależnień behawioralnych.

Problem przemocy

- Znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej deklaruje 12,3% ankietowanych, spośród których 4,9% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, natomiast 7,4% zna kilka osób (do 10).
- 1,2% respondentów zadeklarowało, że zdarzyło im się jeden raz doświadczyć przemocy domowej (przemoc ekonomiczna, doznana ze strony męża/żony).
- 3,7% ankietowanych przyznało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowało przemoc wobec dziecka/dzieci.
- 48,1% respondentów uważa, że istnieją sytuacje, kiedy kary fizyczne są konieczne, natomiast 22,2% badanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stosunku do badanej sprawy, wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”.
- 7,4% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy w Internecie. Nikt nie przyznał się do stosowania jej wobec innych.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 jest:

Rozwijanie lokalnych działań w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia i edukacji społecznej, nakierowanego na ograniczanie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz zachowań nałogowych, a także na promowanie stylu życia wolnego od uzależnień wśród mieszkańców Gminy.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych i profilaktycznych w obszarze uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych zachowań nałogowych, z naciskiem na oddziaływanie skierowane do dzieci i młodzieży, obejmujące przekazywanie wiedzy o zagrożeniach oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych i odpowiedzialnych wyborów życiowych.
2. Rozwijanie systemu wsparcia dla osób zmagających się z uzależnieniem oraz ich rodzin, poprzez poszerzanie dostępności pomocy terapeutycznej, działań reintegracyjnych i współpracy z instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i specjalistami świadczącymi pomoc w tym obszarze.
3. Monitorowanie i analiza skali oraz dynamiki problemów uzależnień w środowisku lokalnym, umożliwiające skuteczne identyfikowanie grup ryzyka, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także doskonalenie kompetencji osób realizujących zadania w zakresie profilaktyki i wsparcia.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Cel I

Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych i profilaktycznych w obszarze uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych zachowań nałogowych, z naciskiem na oddziaływania skierowane do dzieci i młodzieży, obejmujące przekazywanie wiedzy o zagrożeniach oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych i odpowiedzialnych wyborów życiowych.

Przewidywane rezultaty:

- Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ograniczenie dostępności do substancji psychoaktywnych na terenie Gminy,
- zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, a także udostępnianie informacji na temat dostępnych form wsparcia,
- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej,
- podejmowanie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UG, GKRPA, KP, NGO, placówki oświatowe,
		Liczba uczestników programów	instytucje kultury, sportu i rekreacji
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UG, GKRPA, instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UG, GKRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UG, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji
5.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UG, GOPS, GKRPA, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
6.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi,	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UG, GOPS, GKRPA, KP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, instytucje

narkomanii oraz uzależnieniom
behawioralnym

kultury, sportu
i rekreacji

Cel II

Rozwijanie systemu wsparcia dla osób zmagających się z uzależnieniem oraz ich rodzin, poprzez poszerzanie dostępności pomocy terapeutycznej, działań reintegracyjnych i współpracy z instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i specjalistami świadczącymi pomoc w tym obszarze.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Podejmowanie działań wspierających funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UG, GKRPA
2.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
3.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	GKRPA
4.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
5.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
6.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem Liczba udzielonych konsultacji/porad	UG, GOPS, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
7.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
8.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	GOPS
9.	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	Liczba osób zgłaszających się do PKI	GKRPA

Cel III

Monitorowanie i analiza skali oraz dynamiki problemów uzależnień w środowisku lokalnym, umożliwiające skuteczne identyfikowanie grup ryzyka, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także doskonalenie kompetencji osób realizujących zadania w zakresie profilaktyki i wsparcia.

Przewidywane rezultaty:

- Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym i narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,

- reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UG, GKRPA, ZI, GOPS, KP, placówki oświatowe,
	lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	placówki ochrony zdrowia, NGO
2.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UG, GKRPA, KP, ZI, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UG, GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej odpowiada Wójt Gminy Pleśna.
3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy Pleśna.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi¹⁴:
 - 24 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),

¹⁴ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

- 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi¹⁵:
- 6 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 6 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 6 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹⁵ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Ustala się wynagrodzenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów alkoholowych za udział w każdym posiedzeniu Komisji i pracę w zespole kontrolnym oraz występowanie przed sądem w zakresie przewidzianym ustawą w następującej wysokości:

Przewodniczący Komisji - 400,00 złotych brutto

Sekretarz Komisji - 350,00 złotych brutto

Członkowie Komisji - 260,00 złotych brutto

1. Wynagrodzenie nie przysługuje, gdy członek Komisji nie uczestniczył w jej pracach.
2. Warunkiem otrzymania wynagrodzenia jest potwierdzenie udziału w pracy Komisji na liście obecności.
3. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów dojazdów na szkolenia, warsztaty, o których mowa w niniejszym Programie stosownie do Zarządzenia Wójta Gminy Pleśna oraz zwrot kosztów dojazdu na kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

WRAZ Z DIAGNOZĄ PROFILAKTYCZNĄ

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pleśna na lata 2026-2029, tj. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Urzędem Gminy oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie gminy Pleśna, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2022, 2023 i 2024.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
5. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
6. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
7. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
8. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
9. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.
10. Roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleśnej za 2022, 2023 i 2024 rok

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Pleśna w latach 2022-2024.....	18
Rysunek 2. Uczestnicy badań	22
Rysunek 3. Płeć uczniów uczestniczących w badaniu (N*=211).....	23
Rysunek 4. Płeć dorosłych uczestników badania (N=81).....	38

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleśnej wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	15
Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2022-2024	16
Tabela 3. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? (N=33)	26
Tabela 4. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? (N=1)	27
Tabela 5. Jakie były to substancje? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi (N=1)	28
Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (N=58).....	30
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? (N=58)	31
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? (N=55).....	32
Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi (N=55).....	32
Tabela 10. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? (N=211)	35
Tabela 11. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? (N=80)	41
Tabela 12. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? (N=19)	42
Tabela 13. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? (N=67)	44
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (N=1) .	50
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (N=1)	51

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024	13
--	----

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Pleśna na przestrzeni lat 2022-2024.....	19
Wykres 3. Wiek uczniów (N=211).....	24
Wykres 4. Klasa (N=211).....	24
Wykres 5. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? (N=211)	25
Wykres 6. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: (N=211)	26
Wykres 7. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? (N=211)	27
Wykres 8. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: (N=211)	29
Wykres 9. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? (N=211).....	30
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? (N=211).....	31
Wykres 11. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? (N=211).....	33
Wykres 12. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=211).....	33
Wykres 13. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? (N=211).....	34
Wykres 14. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? (N=211).....	36
Wykres 15. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? (N=211)	37
Wykres 16. Wiek dorosłych uczestników badania (N=81).....	39
Wykres 17. Wykształcenie badanych (N=81)	39
Wykres 18. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? (N=81)	40
Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? (N=81).....	41
Wykres 20. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń zaznaczając X w odpowiednim miejscu (N=81).....	43
Wykres 21. Jak często spożywa Pan/i alkohol? (N=81)	44
Wykres 22. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? (N=81).....	45

Wykres 23. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? Proszę zaznaczyć X w odpowiednim miejscu (N=81).....	46
Wykres 24. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? (N=81).....	47
Wykres 25. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? (N=81)	48
Wykres 26. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? (N=81).....	49
Wykres 27. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy domowej? (N=81).....	50
Wykres 28. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: (N=81)	51
Wykres 29. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: (N=81)	52
Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? (N=81).....	53